13
Wet inroepbevoegdheid ACM

Wet inroepbevoegdheid ACM

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **het Voorstel van wet van het lid Bushoff tot wijziging van de Mededingingswet in verband met de uitbreiding van het concentratietoezicht (Wet inroepbevoegdheid ACM) (36774).**

(Zie vergadering van 2 september 2026.)

De **voorzitter**:
Goedenavond allemaal. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is nu de voortzetting van de behandeling van het Voorstel van wet van het lid Bushoff tot wijziging van de Mededingingswet in verband met de uitbreiding van het concentratietoezicht (36774). Ik heet de heer Bushoff opnieuw van harte welkom in vak K. Gisteren vond de eerste termijn van de zijde van de Kamer plaats en vandaag bent u reeds in staat antwoord te geven op de gestelde vragen. Ik wens u daarbij natuurlijk heel veel succes. Ook heet ik graag nogmaals uw ondersteuning welkom in vak K: de heer Ton Langenhuyzen, beleidsmedewerker bij de PRO-fractie, en de heer Mathijs Tollerton, wetgevingsjurist van het ministerie van Economische Zaken. In die hoedanigheid verleent hij vanavond de ambtelijke bijstand. Tevens heet ik natuurlijk welkom in vak K de minister van Economische Zaken, mevrouw Herbert.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**:
Ik geef nu eerst het woord aan de heer Bushoff. Meneer Bushoff, gaat uw gang. Aan u het woord.

De heer **Bushoff** (PRO):
Dank u wel, voorzitter. Aangezien we een rasechte Amsterdamse voorzitter hebben, dacht ik: ik begin met een uitspraak van een Amsterdammer die iedereen denk ik welbekend is. Je gaat het pas zien als je het doorhebt, zei Cruijff ooit. Bij initiatiefwetgeving is het eigenlijk precies andersom. Je hebt pas door hoeveel werk het is op het moment dat je eraan begonnen bent. Dat werk, moet ik ook eerlijk zeggen, wordt vooral gedaan door de mensen achter de schermen, in de eerste plaats door Mathijs Tollerton, wetgevingsjurist bij Economische Zaken — daarvoor wil ik hem heel erg bedanken — en natuurlijk ook door onze eigen beleidsmedewerker van de Tweede Kamerfractie van PRO, Ton Langenhuyzen. Hoewel je het niet zou zeggen, zeker als je naar Ton kijkt uiteraard, werkt hij hier al ongeveer even lang als dat ik oud ben. Ik denk dat veel politici zich dan afvragen: hoe doe je dat, Ton? Ik denk dat het vooral iets anders aangeeft, namelijk dat politici uiteindelijk vervangbaar zijn, maar dat de mensen achter de schermen onmisbaar zijn om dit Kamerwerk goed te kunnen doen. Daar wil ik ze vanaf deze plek ook heel hartelijk voor danken. Mocht ik het dan verkloten vanuit vak K … Ik weet niet of dat het woord is dat je vanuit vak K hoort te gebruiken, maar goed. Als dat zo is, dan is dat echt volledig aan mij, maar alle complimenten die u gisteren al heeft gegeven voor deze wet, geleid ik heel graag door naar de ondersteuning achter mij.

Voorzitter. Ik ga proberen, gelet op de tijd, om wel volledig te antwoorden maar toch dat enigszins kort en bondig te doen. Ik zal dat doen aan de hand van de welbekende blokken, maar voordat ik u ga mededelen in welke blokken ik ga antwoorden, wil ik toch ook nog een paar inleidende woorden met u delen over dit initiatiefwetsvoorstel.

Je kind naar school of de kinderopvang brengen. Met de fiets, trein of auto in de drukke ochtendspits naar het werk of toch eerst nog eventjes naar de huisarts en kunnen rekenen op goede zorg als dat nodig is. Met een goed idee een bedrijf beginnen en ervan dromen dat jouw start-up het succesverhaal van morgen wordt. Het zou zomaar een doodnormale donderdagochtend kunnen zijn voor miljoenen gewone mensen in ons land. En misschien is dat wel wat we van de politiek mogen verwachten: dat gewone leven goed regelen, eerlijk en met het algemeen belang voorop. Want wat is er eerlijk aan als de winst van enkelen zwaarder weegt dan het algemeen belang? Wat is er eerlijk aan als gewone mensen steeds minder te kiezen hebben, maar de prijzen van de zorg, de dierenarts of de kinderopvang steeds hoger worden? En wat is er eerlijk aan als een goed idee niet de kans krijgt om uit te groeien tot een succesvolle onderneming, omdat een gevestigd bedrijf een start-up opkoopt met maar één doel: innovatie en de concurrentie van morgen uitschakelen?

Eerlijk is het als we beschermen wat van waarde is en goed zorgen voor wat van ons allemaal is. Eerlijk is het als we kiezen voor het algemeen belang boven de winst van enkelen. Dat is een eerlijke economie en daar moet deze wet aan bijdragen. Deze wet geeft de Autoriteit Consument & Markt, de toezichthouder, de mogelijkheid om ook potentieel kleine maar toch schadelijke overnames te kunnen onderzoeken en tegen te houden, en zo te voorkomen dat er steeds meer economische macht in steeds minder handen terechtkomt.

Voorzitter. Ik zeg er nadrukkelijk bij: deze wet verbiedt ondernemen niet. Hij maakt het juist om mogelijk om goed te blijven ondernemen. Overnames blijven mogelijk. Fuseren blijft mogelijk. Maar alleen daar waar een onevenredige hoeveelheid marktmacht ontstaat, die onwenselijk is, geven we de toezichthouder de mogelijkheid om dan in het algemeen belang in te grijpen.

Voorzitter. Laat ik nog heel even kort schetsen hoe dat dan zou kunnen gaan, de werking van het instrument van de inroepbevoegdheid. Op het moment dat een fusie of een overname — we noemen dat ook wel concentratie — wordt gemeld bij de ACM of die publiek kenbaar wordt gemaakt, heeft de ACM vier weken de tijd om te zeggen: ik wil graag meer informatie over deze fusie of overname, over deze concentratie. Na het ontvangen van die aanvullende informatie, heeft de ACM vervolgens nog eens vier weken de tijd om te beslissen of zij deze overname of fusie dan inroepen, zoals dat heet. Ik zeg daarbij dus, ook in de richting van de heer Claassen — ik zie hem nu niet — dat dat is hoe het werkt en dat dit de termijnen zijn die dus ook voor de ACM gelden, heldere termijnen waarbinnen zij dus deze besluiten maken, waar ook nog eens bezwaar en beroep tegen mogelijk is. Mocht de ACM ervoor kiezen om zo'n fusie of overname binnen te halen, gelden vanaf dat

moment de gewone mededingingsregels zoals we die nu ook al hebben opgeschreven in de Mededingingswet en de procedures van de ACM zoals die nu ook al zijn.

Voorzitter. Dat gezegd hebbende, is het denk ik … Ik dacht: het is goed om dat nog even te herhalen, ook in de richting van de heer Claassen. Die had daar namelijk wat opmerkingen en vragen over: hoe werkt dat nou precies en hoelang duurt het nou voordat de ACM een besluit neemt? Ik hoop dat hiermee te hebben opgehelderd.

Voorzitter. Dan ga ik, na deze algemene woorden en het schetsen van de werking van het instrument, over tot de beantwoording van de meer specifieke vragen en dat doe ik aan de hand van de volgende blokjes. Ik ga het eerst kort hebben over de noodzaak en de reikwijdte van het instrument. Dan de balans tussen de belasting voor het bedrijfsleven en het algemeen belang natuurlijk. Daar moeten we een goede balans in vinden. Bij dat blokje ga ik het ook hebben over de zogenoemde "omzetdrempels". Daar is het veelvuldig over gegaan. Ik ga het hebben over de rechtszekerheid in het derde blok en over het effect op de economie en de ATR. Ik kijk de heer Kisteman aan. In het vierde blokje kom ik daar echt uitgebreid op terug. Ik zal heel kort stilstaan bij een invoeringstoets en een evaluatie. Tot slot heb ik nog een enkele overige vraag, waarbij ik onder andere stil zal staan bij het amendement van de heer Prickaertz over een meldpunt. Dat komt dus aan het einde terug. Ik zal overigens de amendementen gaandeweg proberen te appreciëren, maar ik zal voor de volledigheid ook aan het einde nog even kort terugkomen op de appreciatie van alle amendementen.

Dan eerst de noodzaak en de reikwijdte van het instrument. Eigenlijk zeiden vrijwel alle leden, op een enkeling na: we zien verschillende ontwikkelingen die wij potentieel onwenselijk vinden, zoals de zogenaamde "killer acquisitions" waarbij een gevestigd bedrijf een veelbelovende startup opkoopt en daarmee innovatie in de kiem smoort. Daar hadden verschillende leden het over, maar veel leden wezen vooral ook op die serie van kleine overnames, in de kinderopvang, in de huisartsenzorg en bijvoorbeeld bij de dierenartsen, die ertoe zouden kunnen leiden dat er een te grote marktmacht ontstaat in een bepaalde regio of regionale markt, wat vervolgens een nadelig effect zou kunnen hebben op de kwaliteit of de prijs. Veel van uw leden zeiden daarom: daarom steunen wij het instrument van zo'n inroepbevoegdheid. De OESO ziet eigenlijk een toename van dit soort kleine overnames en ook de ACM ziet een toename van dit soort kleine overnames, dus willen we kunnen ingrijpen voor het te laat is.

Ik vond dat de heer Schoonis dat eigenlijk wel mooi verwoordde aan de hand van een goed voorbeeld. Hij zei: "Weet u nog dat voorbeeld van PostNL dat Sandd overnam? Toen kwamen we er eigenlijk na jaren achter dat we dat niet hadden gewild en dat dat niet had gemogen, maar toen was het al te laat." En precies dat wil je voorkomen. Het was volgens mij de heer Prickaertz die heel duidelijk zei — ik citeer hem even: "We moeten voorkomen dat we een systeem bouwen waarmee de ACM pas kan optreden nadat de schade al is aangericht. De inzet moet niet alleen zijn om achteraf marktmacht te repareren. De inzet moet zijn om die marktmacht, waar mogelijk, tijdig te signaleren en te voorkomen." Ik dacht: dat is me uit het hart gegrepen. Precies dat is inderdaad het doel van deze wet. Ik zeg er ook bij in de richting van de heer Prickaertz: het is niet alleen bedoeld om consumenten te beschermen, maar het is natuurlijk ook bedoeld om bedrijven onderling te beschermen. De heer Prickaertz verwoordde zijn voorbeeld heel mooi, vond ik. Dat was een persoonlijk voorbeeld. Hij was zelf de ondernemer, die in dit geval — ik moet even terugkijken — private labeldrinks verkocht en daarvoor dus digitale printtechnieken voor die labels nodig had. Zoals de heer Prickaertz dat mooi vertelde, had hij in het verleden keuze uit verschillende bedrijven die die druktechniek konden toepassen, maar werden vervolgens al die bedrijven door een private-equitypartij opgekocht, ging de prijs omhoog en was de onderneming van de heer Prickaertz daar de dupe van. Precies dat wil je kunnen voorkomen met deze wet. Ik hoop daarmee ook de heer Prickaertz gerust te stellen dat deze wet niet alleen consumenten, maar ook ondernemers kan beschermen.

Voorzitter. Eigenlijk zie je in de economie die we vandaag de dag kennen gelukkig heel veel dingen goed gaan. Af en toe zie je echter een aantal schadelijke trends waarbij een grote partij of een private-equitypartij een serie aan overnames doet die leidt tot te veel marktmacht. Dat zijn trends, symptomen die we kennen van het Angelsaksische aandeelhoudersmodel. Dat is eigenlijk altijd gericht op het maken van kortetermijnwinsten en op hoog rendement. Het belang van aandeelhouders staat hierbij voorop. Dat staat in zo'n ontzettend schril contrast met het Rijnlandse model, waar Nederland zo groot mee is geworden. Daarin zijn de belangen van zowel aandeelhouders als werknemers alsook de samenleving nevenstaand. Het Rijnlandse model past heel goed bij deze wet. Ik kan eigenlijk beter zeggen: deze wet past heel goed binnen de Nederlandse traditie van het Rijnlandse model. Dat is iets wat mij als sociaaldemocraat ook na aan het hart ligt. Maar ik kan me ook goed voorstellen, zeg ik in de richting van mevrouw Bühler van het CDA — ik kijk met een schuin oog naar de minister, die hier natuurlijk namens ons allemaal en namens de Kroon zit, maar toch — dat dit past binnen de christendemocratische traditie van goed rentmeesterschap en een eerlijke economie, waarin je juist alle belangen van werkgevers, aandeelhouders, werknemers en de samenleving goed met elkaar in balans probeert te brengen.

Voorzitter. Dat brengt mij bij mijn volgende blokje: de balans tussen aan de ene kant het dienen van het algemeen belang en aan de andere kant het voorkomen dat dat leidt tot onevenredig veel lasten voor het bedrijfsleven. Hoe doen we dat nou? Ik denk dat ik hier ietsjes langer bij moet stilstaan, omdat er veel vragen over zijn geweest, met name over de drempels die in deze wet zitten.

De heer Van der Lee begon met de vraag: waarom heeft u überhaupt zo'n asymmetrische drempel van 30 miljoen ingebouwd, die ervoor zorgt dat op het moment dat er sprake is van een overname, de ACM alleen gebruik kan maken van haar inroepbevoegdheid op het moment dat een van beide partijen een omzet van 30 miljoen heeft? Dat zat in het oorspronkelijke voorstel nog niet, zei hij. De heer Van der Lee heeft volkomen gelijk dat dat nog niet in het oorspronkelijke voorstel zat. Mijn gedachte daarachter was dat we ook alle kleine overnames willen kunnen toetsen. Die zouden namelijk weleens schadelijk kunnen zijn. Tegelijkertijd — dan kom ik ook op het punt van balans — moet ik ook constateren dat we er na de consultatieronde, maar ook na het advies van de Raad van State toch voor hebben gekozen om zo'n asymmetrische drempel van in dit geval 30 miljoen in de wet op te nemen, omdat we daarom meer

zekerheid geven aan het bedrijfsleven over waar ze aan toe zijn. We zorgen er op deze manier ook voor dat niet alle kleine overnames onder die inroepbevoegdheid vallen, maar dat alleen degene die het meest schadelijk zouden kunnen zijn onderzocht worden door de ACM. Dat is niet mijn eigen opvatting, maar de ACM zei: wij verwachten dat we alleen overnames waarbij een van de partijen meer dan 30 miljoen omzet het liefste zouden onderzoeken. Ook daarin volg ik in die zin de ACM. Ik denk dat het wetsvoorstel dat nu voorligt, dus met zo'n asymmetrische omzetdrempel, echt is veranderd ten opzichte van het initiële voorstel. Dat zorgt uiteindelijk voor een betere balans. Ik denk dat die balans goed is gevonden na de consultatieronde en na het advies van de Raad van State goed gelezen te hebben, zeg ik in de richting van mevrouw Nanninga. Dat advies kwam overigens overeen met een dictum b.

Voorzitter. De heer Schoonis van D66 vroeg: hebben we dan geen blinde vlekken als we zo'n omzetdrempel in de wet inbouwen? De eerlijkheid gebiedt te zeggen: ja, we hebben een aantal blinde vlekken. De heer Van der Lee had heel goed uitgezocht — ik zou dat niet durven betwisten — hoeveel bedrijven in Nederland nou een omzet van meer dan 30 of 40 miljoen euro draaien. De meeste kleine bedrijven hebben een lagere omzet. Laat ik even in perspectief plaatsen welke bedrijven eventueel wel in aanmerking zouden kunnen komen voor zo'n inroepbevoegdheid met zo'n asymmetrische drempel van nu nog 30 miljoen euro, maar wellicht — we gaan het zien — straks 50 miljoen euro, met de wijziging die voorligt. Denk bijvoorbeeld aan kinderopvang Partou of kinderopvang Kindergarden: allemaal grote ketens, u allen welbekend, denk ik. Die draaien allemaal omzetten van honderden miljoenen. Stel dat zij zo'n overname hadden gedaan of nog meer overnames zouden willen doen, dan zou met deze wet de ACM in theorie de bevoegdheid krijgen om dat te onderzoeken en zo nodig tegen te houden. Daarmee zeg ik niet dat de ACM dat zou gaan doen; dan ga ik te veel op de stoel zitten van de ACM, die toch een zelfstandig bestuursorgaan is. Maar met deze inroepbevoegdheid zouden zij bijvoorbeeld in de kinderopvang bij Partou en bij Kindergarden, maar ook bij de dierenartsen van Evidensia, die negatieve gevolgen nog steeds kunnen onderzoeken met een omzetdrempel van 30 miljoen of 50 miljoen. Ik denk dat het goed is om dat ook te benoemen.

Voorzitter. Dan volgende vraag, ook van D66: "De ACM bepleit eigenlijk zowel een inroepbevoegdheid als het generiek verhogen van de omzetdrempels. Waarom heeft de indiener ervoor gekozen om die omzetdrempels niet ook generiek te verhogen?" Daarbij was eveneens de afweging dat ik het vooral belangrijk vind dat we al die kleine overnames ook kunnen toetsen. De tweede afweging was: ik ga nu vooral een instrument maken, zo'n inroepbevoegdheid. Die algemene omzetdrempels verhogen, vind ik iets dat misschien wel los zou kunnen staan van deze wet. Ik moet wel eerlijk zeggen dat ik me, ook gegeven het debat in deze Kamer, nu ik goed heb geluisterd naar de zorgen van de heer Kisteman over de regeldruk voor het bedrijfsleven, maar ook naar mevrouw Bühler, best wel wat kan voorstellen bij het algemeen verhogen van die omzetdrempels. Als je dat doet, zorg je er namelijk voor dat de lasten voor heel veel bedrijven lager worden, en geef je tegelijkertijd de ACM met deze inroepbevoegdheid de mogelijkheid om alleen daar waar het nodig is echt heel gericht te kunnen ingrijpen. Ik denk dat we dan weer terugkomen op het vinden van die goede balans.

Ik hoop dus ook dat inderdaad ... Ik licht nu al een klein tipje van de sluier op over het amendement van mevrouw Bühler voor het algemeen verhogen van de omzetdrempels: dat is iets dat niet aan mijn wet raakt, in die zin dat het in de wet staat, dus de appreciatie volgt van de minister. Maar als ik daar iets over mocht zeggen, dan kan ik me er iets bij voorstellen, omdat het volgens mij inderdaad bijdraagt aan een goede balans tussen aan de ene kant minder lasten voor het bedrijfsleven en aan de andere kant een gerichte inroepbevoegdheid, die het voor de ACM mogelijk maakt om in te grijpen wanneer dat nodig is.

De heer **Kisteman** (VVD):
Dat klinkt natuurlijk interessant. Bedoelt de heer Bushoff daarmee dat hij meent dat er toch kans bestaat op regeldruk, nu hij die drempel wil verhogen?

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik denk dat het verhogen van een omzetdrempel zorgt voor lagere regeldruk, in die zin dat minder bedrijven dan onder het huidige mededingingstoezicht ervoor in aanmerking zouden komen om door de ACM onderzocht te worden. Dat staat helemaal los van mijn wet. Onder de huidige Mededingingswet kunnen bedrijven nu al door de ACM onderzocht worden. Zo meteen, stel dat de omzetdrempels verhoogd worden, kunnen wat minder bedrijven onderzocht worden door de ACM. Ik denk dat dat enerzijds ervoor zorgt dat sommige bedrijven wat minder te duchten hebben van de ACM en dat dat aan de andere kant ook de werklast van de ACM wat zou kunnen verlichten.

De heer **Kisteman** (VVD):
In reactie op de schriftelijke inbreng waarin wij vroegen om een ATR-toets zei de heer Bushoff: de regeldruk is minimaal, is verwaarloosbaar, dus dat gaan we niet doen. Maar nu zegt de heer Bushoff: misschien moeten we toch die drempel maar verhogen om de heer Kisteman een beetje tegemoet te komen, want misschien is er toch wel iets van regeldruk. Interpreteer ik hem nou verkeerd of is hij tot het inzicht gekomen in de eerste termijn dat er misschien toch regeldruk uit deze inroepbevoegdheid voort kan komen?

De heer **Bushoff** (PRO):
Volgens mij worden er twee dingen door elkaar gehaald door de heer Kisteman. In de eerste plaats is er nu al een Mededingingswet die het mogelijk maakt voor de Autoriteit Consument & Markt om overnames te toetsen met een omzet boven 30 miljoen of, Europees gezien, wanneer ze opgeteld een omzet van meer dan 150 miljoen hebben. Op het moment dat je deze omzetdrempels van 30 miljoen naar 50 of 75 miljoen verhoogt, komen er, onder het huidige mededingingstoezicht al, minder bedrijven in aanmerking om onderzocht te worden door de ACM. Ik denk dat dat in de eerste plaats de werklast van de ACM verlaagt en in de tweede plaats betekent dat voor bedrijven die onder de nieuwe omzetdrempels vallen, dat zij zeker weten dat zij in principe niet onderzocht worden door de ACM. Dat staat los van mijn wet, een inroepbevoegdheid. Daarmee blijft de werklast voor de ACM heel beperkt, denk ik, en zeker voor bedrijven die niks te duchten hebben als ze zich aan de mededingingsregels houden. Maar door aan de andere kant die omzetdrempels wat te verhogen weten we één ding zeker: de werklast wordt voor de ACM minder, wat de

werklast die ze er in beperkte mate bij zouden krijgen met deze inroepbevoegdheid wellicht weer compenseert. Ik denk dat we dan een goede balans vinden — vooral voor de ACM, maar ook wel voor het bedrijfsleven.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
We zijn nu weer binnen het probleem aan het redeneren, hè? We hebben het over drempels die je een beetje kunt verhogen of verlagen; dan is meneer Kisteman blij en meneer Van der Lee niet en noem maar op. Het fundamentele, principiële probleem blijft natuurlijk dat dit een generieke bevoegdheid blijft voor de hele economie. Dat is het probleem. Daar verandert een drempel natuurlijk niks aan.

De heer **Bushoff** (PRO):
Twee dingen. Eén. Mocht het zo zijn dat de heer Kisteman inderdaad blij is en de heer Van der Lee niet, dan zoeken we blijkbaar het midden op. Laten we kijken wie zich daar allemaal in thuis voelen, zou ik zeggen. Op de tweede plaats zegt mevrouw Nanninga dat het voor de hele economie geldt en dat dat een probleem zou zijn, maar om heel eerlijk te zijn, zie ik dat helemaal niet als een probleem. Ik denk juist dat dat heel hard nodig is. De heer Schoonis had het prachtige voorbeeld van PostNL en Sandd, waar na jaren eigenlijk pas bleek: deze overname had eigenlijk niet gemogen en hadden we niet gewild. Toen was het al te laat. Om dus in de woorden van de heer Prickaertz te spreken: je wil voorkomen dat het te laat is en je pas achteraf kunt ingrijpen, terwijl een concentratie al tot stand is gebracht. Dat is voor niemand fijn; dat is ook voor bedrijven die die concentratie al hebben doorgemaakt, die fusie of overname al hebben doorgemaakt, het laatste wat je wil.

Je wil aan de voorkant duidelijkheid verschaffen over of een concentratie doorgang kan vinden, ja of nee. Precies daaraan draagt deze wet bij. Dat is de eerste reden dat het nodig is om het wel degelijk economiebreed in te zetten. Je kunt namelijk niet aan de voorkant zeggen in welke sector het wel of niet nodig zou zijn. Als dat de redenatie zou zijn, zou je dit instrument pas kunnen inzetten op het moment dat je ziet dat het in een sector al mis is gegaan, en dus te laat is, en dat wil je juist niet. Bovendien — tot slot, voorzitter — kwam in de inbreng van de Kamer al even aan bod dat het gaat over onder andere de kinderopvang, dierenartsen, garagebedrijven, postbezorging en digitale stickerdrukkerijen. Kortom, het beslaat ook de hele economie. Dat is dus ook een reden om dit economiebreed in te zetten.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Dat is dus precies het probleem, want dit is een sleepnet dat we over onze hele economie uitrollen. Is het leuk als je allerlei problemen en ongelukken van tevoren zou kunnen zien en voorkomen? Ja, prachtig. Maar om daar nou zo'n 100%-wet op van toepassing te laten zijn, zo van: we gooien dat sleepnet maar uit … Ja, je haalt vast wel iets boven water. Ik heb dat niet verzonnen, hè. Ik heb gesproken met de Dutch Startup Foundation en die zeggen: we hebben hier gewoon onwijs veel last van. Het is onwijs veel regeldruk voor zo'n ongericht middel. In sectoren waar het misgaat, kun je dat toepassen en kun je er wat scherper op zijn. Dat is ook hoe strafrecht werkt. Als wij van deur tot deur huiszoekingen gaan houden, garandeer ik u dat we heel veel misdaad gaan voorkomen en illegale spullen gaan vinden, maar dat is niet wat we moeten willen.

De **voorzitter**:
Uw vraag?

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Het is een chilling effect en het is een regeldruk van heb ik jou daar. De start-ups hebben daar ontzettend veel meer last van voor de paar problemen die je daarmee voorkomt.

De **voorzitter**:
Meneer Bushoff, bent u het daarmee eens?

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik denk dat er een paar dingen door elkaar worden gehaald. Laat ik dus proberen daar opheldering over te geven. In de eerste plaats wordt deze bevoegdheid natuurlijk alleen ingezet op basis van de bestaande Mededingingswet, namelijk op het moment dat er sprake van is dat een concentratie, een fusie of een overname, de concurrentie significant zou kunnen belemmeren. Alleen als dat het geval is, zal de ACM kunnen overwegen om deze inroepbevoegdheid te gebruiken. De ACM heeft daarvan al gezegd: dat zullen we waarschijnlijk helemaal niet honderden keren hoeven doen. Met andere woorden, er is helemaal geen sprake van een sleepnet; er is sprake van een gericht instrument. Wanneer geweld aangedaan wordt, wat nu al in de Mededingingswet staat, kan de toezichthouder ingrijpen.

Tot slot, voorzitter. Ja, ik ben toch eens nagegaan in hoeveel andere Europese landen ze deze bevoegdheid al hebben. Dat zijn er heel veel. Ik heb nagevraagd en laten uitzoeken of er minder overnames en fusies zijn geweest nadat deze inroepbevoegdheid in al die andere Europese landen is ingevoerd. Dat was niet het geval. Het enige verschil is dat een enkele kwaadwillende fusie of overname is tegengehouden, maar in al die andere Europese landen heeft het dus niet geleid tot minder fusies en overnames of tot onredelijke werkdruk. Het is een angstbeeld dat gewoon niet klopt, wat mevrouw Nanninga hier schetst.

De **voorzitter**:
Mevrouw Nanninga een laatste, korte interruptie.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Dat is natuurlijk een drogreden, want een bedrijf dat niet wordt overgenomen, kun je niet meenemen in je statistieken. Wij hebben gesproken met investeerders en met start-ups die er wel degelijk last van hebben. Natuurlijk geldt dat niet voor alle. Stel dat ik meneer Bushoff een schaaltje met 100 M&M's geef en dat ik zeg: ja er zijn er maar 3 giftig. Ik denk niet dat hij dan vrolijk een handje M&M's gaat eten. Dat is een schuwheid, een chilling effect, dat hij met dit wetsvoorstel in de markt brengt en waarmee hij investeerders en start-ups kopschuw maakt. Het is echt een onnodige complicatie. Het is met een kanon op een mug schieten. Hij blijft dan volhouden: in andere landen doen ze het ook en daar heeft het helemaal geen schade opgeleverd. Dat kun je dus niet zien. Een bedrijf dat niet wordt overgenomen of niet wordt opgericht, kun je niet meten. Vanuit het veld horen wij echt andere geluiden.

De heer **Bushoff** (PRO):

Als we dan toch werken met statistieken: in andere Europese landen is vergeleken of in de jaren voordat deze inroepbevoegdheid werd ingevoerd, er meer overnames waren in al die segmenten dan erna. Dat was niet het geval. Dat is één. Twee. Er wordt hier ook gezegd dat het investeerders af zou kunnen schrikken. Deze wet gaat niet over investeren in een bedrijf. Investeerders kunnen nog steeds doen wat ze willen met hun geld en bedrijven stimuleren, in bedrijven investeren of een aandeel nemen in een bedrijf. Op al die dingen is deze wet niet van toepassing. Deze wet is alleen van toepassing op het moment dat er een fusie of overname plaatsvindt. Dat heeft dus niks te maken met investeerders die door dit instrument het Nederlandse bedrijfsleven zouden mislopen. Dat hebben we in andere landen ook niet gezien.

De **voorzitter**:
Meneer Kisteman, u had al twee vragen in dit blokje gesteld. Ik geef u nu dus de kans om nog één vraag te stellen.

De heer **Kisteman** (VVD):
Is dat een nieuwe regel, voorzitter?

De **voorzitter**:
Ik denk aan drie vragen per blokje. Dan schieten we een beetje op deze avond. Maar doet u uw best om uw vraag scherp te stellen, dan komt het vast goed.

De heer **Kisteman** (VVD):
Zoals u weet, ben ik kort van stof. Ik ga er wel van uit dat ik iets meer de tijd krijg, want ik heb gewoon een vraag en ik weet niet hoe de heer Bushoff gaat reageren. Mijn vraag gaat over PostNL en Sandd. De heer Bushoff zegt: als de ACM deze bevoegdheid had gehad, dan hadden we achteraf niet die ellende gehad en had die overname niet kunnen plaatsvinden. De ACM heeft een negatief advies gegeven voor deze fusie. Is de heer Bushoff daarvan op de hoogte?

De heer **Bushoff** (PRO):
Eén. Ja. Twee. Ik vond dat de heer Schoonis een mooi voorbeeld noemde toen hij aangaf dat we achteraf hebben geconcludeerd dat we zo'n overname niet wilden, maar toen was het al te laat en konden we die niet terugdraaien. Het was dus meer een prachtig spreekwoordelijk voorbeeld dat laat zien, in de woorden van de heer Prickaertz, dat je wil voorkomen dat er een fusie plaatsvindt waar je achteraf spijt van hebt. Dat is wat deze wet ook beoogt.

De heer **Kisteman** (VVD):
De ACM …

De **voorzitter**:
Meneer Kisteman, ik geef u het woord voor een korte vervolgvraag.

De heer **Kisteman** (VVD):
Voorzitter. De ACM gaf van tevoren aan dat die fusie niet moest plaatsvinden. Weet de heer Bushoff wie ervoor heeft gezorgd dat die fusie door moest gaan? Dat was de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft aan de minister gevraagd om het advies van de ACM ongedaan te maken. Er waren twee partijen die toen hebben tegengestemd. Dat waren de partij van de heer Schoonis, D66, en de VVD. De partij van de heer Bushoff was hier voorstander van. De ACM had de tools om dit te voorkomen dus al, maar de Kamer heeft het vervolgens tegengehouden. Zorgt die inroepbevoegdheid, als die er straks komt, er dan ook voor dat de partij van de heer Bushoff daarna rustig blijft zitten als de ACM een advies geeft, of gaat de politiek daar dan vervolgens weer tegen in?

De heer **Bushoff** (PRO):
Een paar dingen. Eén. Het is wel grappig hoe een spreekwoordelijk voorbeeld, dat alleen liet zien dat voorkomen beter is dan genezen — meer dan dat was het niet; althans, zo heb ik het voorbeeld van de heer Schoonis geïnterpreteerd — nu enorm mythische proporties krijgt door de heer Kisteman. Ik denk dat dat deze wet geen recht doet. Laten we op de inhoud focussen. Wat ligt hier voor? Hier ligt een wet voor die regelt dat op het moment dat de mededinging ernstig in het geding is, de concurrentie ernstig beperkt wordt, de ACM de mogelijkheid heeft om kleinere overnames, die nu onder de radar blijven, alsnog te onderzoeken. Dat ligt voor. Laten we nou proberen om het inhoudelijke debat daarover te voeren, zeg ik tegen de heer Kisteman. Ik kom zo meteen in een ander blokje nog op de effecten op de economie en het ATR. Wellicht kunnen we dan het inhoudelijke debat daarover nog goed voeren. Ik denk echt dat we elkaar wel kunnen vinden. In mijn idee heb ik ook de heer Kisteman horen zeggen dat er best weleens overnames kunnen zijn die de VVD onwenselijk vindt. Als er op een gegeven moment te weinig concurrentie is, kan dat schadelijk zijn voor onze economie. Dat zijn volgens mij geen gekke termen die voor de VVD of de heer Kisteman als heel erg klinken. Sterker nog, ik heb de heer Kisteman zelf gelukkig ook horen zeggen dat hij zich kan voorstellen dat er situaties zijn waarin het onwenselijk is dat er een monopolie ontstaat. Precies daarvoor is deze wet: om dat te kunnen voorkomen. Het gebeurt soms namelijk ook door een hele serie aan kleine overnames.

De heer **Prickaertz** (PVV):
Ik merk dat er een beetje een discussie ontstaat over de omzetdrempel. In de initiatiefwet van meneer Bushoff staat 30 miljoen. Het CDA stelt 50 of zelfs 75 miljoen voor. Maar hetgeen waar wij het elke keer over hebben, zijn de verstoorde marktconcentraties, bijvoorbeeld dierenartsen, kinderopvang en noem het allemaal maar op. Dat zijn allemaal groepen bedrijven die vaak al ver onder de 30 miljoen omzet opereren. Althans, meestal is er geen onderdeel dat meer dan 30 miljoen omzet draait. Hoe denkt de heer Bushoff dat deze wet in de toekomst ervoor gaat zorgen dat ook verstoorde marktconcentraties onder die omzetdrempel, ongeacht of die 30, 50 of 75 miljoen is, tijdig op de radar komen en dat daarbij ook gewoon tijdig ingegrepen kan worden door de ACM? Dat vind ik een hele belangrijke vraag. U gaf het zelf al aan: voorkomen is beter dan genezen. Hoe kan op een gegeven moment daar ingegrepen worden? Dat vind ik een interessante vraag.

De **voorzitter**:
Helder.

De heer **Bushoff** (PRO):
Dat kan op een aantal manieren. De ACM maakt nu al gebruik van openbare bronnen. Fusies en overnames moeten worden gepubliceerd. De ACM maakt van die publicaties gebruik om te kijken, van: hé, zit er iets tussen waarvan wij denken dat wij er nader onderzoek naar willen doen? Dat is één mogelijkheid.

Twee. Er is nu ook al de mogelijkheid dat bedrijven zich zelf melden bij de ACM met een fusie of overname, omdat ze graag op voorhand zekerheid willen van de ACM of zeggen: "Goh, wij gaan fuseren. Kunt u dit onderzoeken? Denkt u dat het nodig is om dit te onderzoeken?"

Een andere mogelijkheid is bijvoorbeeld een meldpunt. Daar had de heer Prickaertz het zelf ook over. Op zichzelf geeft de huidige Mededingingswet al de mogelijkheid aan derden om een melding te doen bij de ACM om te zeggen: we zien dat hier mogelijk iets niet goed gaat. Dat is gelukkig iets wat ook al in de huidige Mededingingswet staat. Tegelijkertijd denk ik eigenlijk dat het idee van de heer Prickaertz — hij heeft daar volgens mij ook een amendement voor ingediend; daar kom ik later op — best een sympathiek idee is, juist om ervoor te zorgen dat de ACM niet alleen een instrument heeft dat ze zou kunnen inzetten, maar ook goed op de radar heeft wanneer ze dat moet inzetten. Ik kom er dus later nog op, maar ik denk dat dat best een sympathiek idee is.

De heer **Prickaertz** (PVV):
Ik ben blij te horen dat meneer Bushoff sympathiek staat tegenover ons amendement om een meldpunt te organiseren waar dit soort dingen tijdig aangegeven kunnen worden. Dat klinkt goed.

De heer **Bushoff** (PRO):
Voorzitter, zal ik voor het gemak dan gelijk naar dit amendement gaan? We hebben dit punt toch bij de kop. Dat scheelt zo meteen aan de achterkant weer tijd. Wellicht is het dus goed als ik iets zeg over dit amendement, op stuk nr. 15, van de heer Prickaertz.

Het idee van een meldpunt deel ik helemaal. Er zijn al mogelijkheden toe in de huidige Mededingingswet, dus volgens mij sluit het amendement in die zin aan bij een goede praktijk en kan het de ACM inderdaad helpen om overnames die mogelijk schadelijk zijn, op de radar te krijgen. Ik heb echter een enkel technisch probleempje met het amendement, maar ik denk dat we daaruit kunnen komen, dus laat ik u daardoorheen lopen.

In de eerste plaats: als het amendement in de huidige vorm zou worden aangenomen, zou dat betekenen dat de ACM na een melding van een derde gelijk een onderzoek zou moeten starten, zonder dat ze daar eerst zelf informatie over zou kunnen opvragen en er dan haar oordeel over kan vellen. Ik kan mij voorstellen dat dat niet de bedoeling is. Het moet zo zijn dat wanneer er een melding van een derde is, de ACM vervolgens informatie gaat opvragen en dan een eigen oordeel maakt over de vraag: willen wij deze melding verder onderzoeken, ja of nee? Dat is tenminste wat ik hoop dat ook de heer Prickaertz beoogt. Er is een kleine technische wijziging voor nodig om dat te bewerkstelligen, dus ik hoop dat we die wijziging kunnen doorvoeren in het amendement. Dat is één.

Het tweede punt is dat in mijn huidige wetsvoorstel termijnen staan waarbinnen de ACM moet handelen, bijvoorbeeld: binnen vier weken nadat zij extra informatie heeft gekregen, moet zij een besluit nemen over de vraag of zij een fusie wel of niet verder wil onderzoeken. In het amendement van de heer Prickaertz staan die termijnen niet, omdat het net op een verkeerd artikel in de wet is geamendeerd. Als we dat dus ook zouden kunnen aanpassen, dus dat die termijnen ook gelden, dan zou ik het amendement oordeel Kamer kunnen geven, maar het is wel echt nodig dat we deze twee aanpassingen technisch doen. Als de heer Prickaertz daartoe bereid is, dan stuur ik hem de aanpassingen gelijk na afloop van dit debat toe. Met die aanpassingen zou ik het amendement dan oordeel Kamer kunnen geven.

De **voorzitter**:
Meneer Prickaertz lijkt daar positief op te reageren.

De heer **Bushoff** (PRO):
Dan gaan we die aanpassingen doorvoeren. Dan kan ik daar zeker goed mee uit de voeten en delen we volgens mij het doel van het amendement en van de wet.

Voorzitter. Dat scheelt alweer aan de achterkant en dat scheelt ook iets in de tijd.

De **voorzitter**:
Gaat u verder.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik ga verder waar ik gebleven was. Ik denk dat het goed is om dan ook het blokje over de balans en de omzetdrempels waar we het over hadden, af te ronden, maar niet voordat ik toch even stil heb gestaan bij de twee amendementen van mevrouw Bühler van het CDA.

Het kwam al in verschillende interruptiedebatjes naar voren: het amendement op stuk nr. 13, dat er eigenlijk op ziet dat de omzetdrempel die nu in de wet zit, van 30 miljoen voor een van beide partijen die een overname doet, verhoogd wordt naar 50 miljoen. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ik in eerste instantie helemaal geen drempel had ingevoerd in de wet. Na een consultatieronde en het advies van de Raad van State heb ik ervoor gekozen om een omzetdrempel van 30 miljoen te doen. Ik heb voor het bedrag van 30 miljoen gekozen omdat dat een bedrag is dat op dit moment ook gebezigd wordt in de huidige Mededingingswet. Het is echter wel zo dat dat bedrag al jarenlang niet is geïndexeerd, dus de facto is het bedrag, die omzetdrempel, daarmee lager geworden. Ik snap in die zin ook de behoefte om te zeggen "we zouden het graag wat willen verhogen"; om het eigenlijk gewoon te indexeren, zou je dus kunnen zeggen. Daar kan ik op zich wel in meekomen. Met dat doel zou ik dus prima kunnen leven met dit amendement over het verhogen van de omzetdrempel van 30 naar 50 miljoen.

Dat gezegd hebbende, het tweede amendement gaat over het generiek verhogen van de omzetdrempels in de Mededingingswet van 30 naar 75 miljoen. Dat is eigenlijk ook

een soort van indexatie. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dat buiten de scope van deze wet gaat en dat dit dus eigenlijk iets is voor de minister. Maar omdat ik heb gezegd dat ik me kan voorstellen dat je een balans zoekt tussen aan de ene kant de werklast voor het bedrijfsleven en de werklast voor de ACM, en aan de andere kant een effectief instrument en je de indexatie meeweegt, kan ik me ook heel goed voorstellen dat dit amendement is ingediend. De exacte appreciatie moet ik officieel aan de minister laten, maar ik denk dat hij in mijn woorden kan horen dat ik daar geen bezwaar tegen heb.

Volgens mij heb ik dit blokje daarmee afgerond en mijn appreciatie van deze twee amendementen gegeven.

Mevrouw **Bühler** (CDA):
Dank u wel. Ik ben heel blij met deze appreciatie; fijn. Ik heb in het amendement over de asymmetrische omzetdrempel ook aangegeven dat ik graag zou willen dat er een mogelijkheid is om deze aan te passen middels een AMvB. Kunt u daarop reageren?

De heer **Bushoff** (PRO):
Ja, u heeft helemaal gelijk. We hebben het dan over het amendement op stuk nr. 13, het verhogen van de omzetdrempel van 30 naar 50 miljoen en het mogelijk maken om die asymmetrische drempel per algemene maatregel van bestuur aan te passen. Ik kan me heel goed voorstellen dat we dat via dit amendement op die manier regelen, ook het verhogen, omdat dat dat dus het indexeren is. Daarbij wil ik wel zeggen dat we echt ervoor moeten oppassen dat we de wet botter maken en verder inperken, omdat ik denk dat de balans dan weer zoekraakt. Maar met dit amendement denk ik dat we de balans goed kunnen vinden. Aanpassing per algemene maatregel van bestuur vind ik logisch, want anders zou het telkens een wetswijziging vragen als uiteindelijk blijkt dat die omzetdrempel toch weer veranderd dient te worden.

De heer **Schoonis** (D66):
Een kleine vervolgvraag daarop: kan de verandering ook naar beneden bijgesteld worden? Dit even voor de zekerheid.

De heer **Bushoff** (PRO):
In theorie zou dat kunnen, maar ik denk dat dat daarbij minder voor de hand ligt, omdat het dan vooral een algemene maatregel van bestuur is die is bedoeld om bijvoorbeeld een inflatiecorrectie te doen, kan ik mij zo voorstellen. Dus mocht het zo zijn dat er een fundamentele wijziging van die omzetdrempel plaatsvindt, dan wel enorm hoog, dan wel helemaal naar beneden … In de huidige wet staat namelijk een omzetdrempel van 30. Zou die naar nul gaan, dan is dat een dusdanige verandering van de wet dat ik me kan afvragen of dat dan geschikt is voor een algemene maatregel van bestuur, of dat het dan netter zou zijn om dat wel via een wetswijziging te doen. Maar dat heeft vooral met de zorgvuldigheid te maken.

De heer **Schoonis** (D66):
Volgens mij gaat het hier niet om de inflatiecorrectie, maar meer over dat de ACM een keer denkt dat het volgens haar te hoog zit met die 50 miljoen. Dus dat ze het dan naar beneden kan bijstellen. Ik stel dan gelijk de volgende vraag. Mijn idee of gedachte is dat je beter kan bijstellen naar boven dan naar beneden, want daarbij ga je van mensen dingen afpakken of in ieder geval onzekerheid creëren. De wens was dan ook om met die 30 miljoen te beginnen en pas daarna naar boven te kijken, nadat je eventueel na een jaar een evaluatie hebt. Dus tja, de heer Bushoff heeft dit al weggegeven, maar dit verbaasde mij even.

De heer **Bushoff** (PRO):
Er vindt nog een invoeringstoets plaats. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dat waarschijnlijk nog niet oplevert dat we precies weten hoe deze inroepbevoegdheid werkt. Dat gebeurt namelijk na een jaar, dus die ziet vooral op een aantal andere zaken. De evaluatie, na vijf jaar of eventueel na drie jaar — er ligt een voorstel van de Kamer voor om het te verlagen van vijf jaar naar drie jaar — geeft denk ik beter inzicht in de vraag of dit instrument adequaat werkt en of er grote of kleine veranderingen nodig zijn. Het instellen van een algemene maatregel van bestuur waarmee de omzetdrempel gewijzigd kan worden, kan denk ik eventueel naar aanleiding van de evaluatie, als daaruit blijkt dat aanpassing van de omzetdrempel inderdaad nodig is. Ik geef u alleen in alle redelijkheid en eerlijkheid wel mee dat, op het moment dat dat een majeure wijziging zou zijn, dus het volledig afschaffen van een omzetdrempel, dat ver af ligt van de wetsbehandeling die vandaag voorligt. Ik vind dat dat dan eigenlijk niet bij algemene maatregel van bestuur zou moeten kunnen, nog los van de vraag of dat juridisch-technisch überhaupt mogelijk is, maar dat dat dan via de Kamer zou moeten.

De **voorzitter**:
Meneer Schoonis, tot slot.

De heer **Schoonis** (D66):
Tot slot. Wij hebben gezegd dat de asymmetrische en de generieke omzet eigenlijk communicerende vaten zijn. Toch heeft u besloten om ze allebei naar boven te trekken. Kunt u daarop reflecteren? Waarom heeft u dat gedaan?

De heer **Bushoff** (PRO):
De asymmetrische drempel heb ik überhaupt al ingebouwd in deze wet. Het idee om de algemene omzetdrempels te verhogen was een wens van zowel het ministerie als de ACM zelf. Het was ook een wens die kenbaar is gemaakt in de Kamer, zowel door uw partij als door het CDA, per amendement van mevrouw Bühler. Het is aan de minister om daar een oordeel over te vellen, maar ik heb ook al aangegeven dat ik me daar best iets bij kan voorstellen, gegeven dat het de werklast voor de ACM beperkt en de regeldruk voor het bedrijfsleven vermindert, maar daar wel een gericht instrument voor teruggeeft aan de ACM om daar waar dat nodig is te kunnen ingrijpen.

Tot slot. Dat gerichte instrument wordt in die zin iets minder scherp, zou je kunnen zeggen, doordat er een omzetdrempel van 30 miljoen, en zo meteen wellicht 50 miljoen, is ingebouwd. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ook de ACM pleitte voor zo'n asymmetrische drempel, waarbij ze aangaf dat zij verwacht dat de meeste overnames die zij graag zou willen zien, daarvoor nog steeds in aanmerking komen. Ik

heb u ook een aantal voorbeelden gegeven, van de kinderopvang en de dierenartsen die in aanmerking zouden komen voor deze inroepbevoegdheid, met een drempel van 30 miljoen ofwel 50 miljoen, omdat zij gewoon meer omzet draaien. Dat waren dan de voorbeelden die we allemaal hebben aangehaald als onwenselijke voorbeelden.

De **voorzitter**:
Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Bushoff** (PRO):
Voorzitter, ik ga verder. Ik ga naar het volgende blokje. Ik zal proberen daar vrij snel doorheen te gaan. Dat blokje gaat over rechtszekerheid. Daar hebben veel woordvoerders het over gehad: mevrouw Bühler, de heer Claassen, de heer Kisteman, mevrouw Nanninga. Dat gaat over de rechtszekerheid voor bedrijven en de vraag hoe die geborgd is. Ik wil daar een aantal dingen snel over zeggen.

Eén. Ik denk dat de rechtszekerheid bevorderd wordt door het feit dat we, ondanks dat het niet in het initiële wetsvoorstel stond, nu een omzetdrempel van 30 miljoen hebben ingebouwd. Dat is één.

Twee. Ik denk ook dat het heel goed is om te melden dat het criterium aan de hand waarvan de ACM toetst of een overname of fusie ingeroepen wordt, niet verandert. Dat blijft hetzelfde. Dat blijft namelijk het criterium of een concentratie de mededinging op significante wijze zou kunnen belemmeren. Dat is overigens vastgelegd in de Europese Concentratieverordening, om precies te zijn in artikel 2, tweede lid van de EG-concentratieverordening, nr. 139/2004, en ook in artikel 37, tweede lid, en artikel 41, tweede lid van de huidige Mededingingswet. Daarin staan al de criteria op basis waarvan de ACM de afweging maakt of zij een overname of fusie gaat onderzoeken. Daar verandert deze wet niets aan. Ook dat geeft volgens mij voldoende rechtszekerheid voor bedrijven, omdat deze criteria in de praktijk eigenlijk al heel werkbaar zijn gebleken voor het bedrijfsleven en de ACM.

Dan wordt er ook nog een leidraad gepubliceerd. Die leidraad nam wat grote proporties aan in het debat in de eerste termijn, maar die leidraad moet je vooral zien als een inkleuring van de regels die we al in de huidige mededingingswetgeving — in de Europese verordening en in onze eigen Mededingingswet — hebben staan. In die leidraad geeft de ACM veel meer duidelijkheid over hoe je de regels zou moeten lezen. Aan de hand van voorbeelden geven ze daar inkleuring aan. Dat is wat de leidraad beoogt. Hoe die leidraad er precies uit komt te zien, daar gaan wij als Kamer niet over en daar gaat de minister niet over; dat is echt aan de ACM zelf, omdat de ACM een zelfstandig bestuursorgaan is. Ik hecht ook wel aan die zuiverheid der rollen. Ik heb mij wel laten vertellen door de ACM dat zij bij het opstellen van die leidraad zeker de belanghebbenden, het bedrijfsleven, consulteren. Dat zeg ik in reactie op mevrouw Bühler, die daarnaar vroeg. Maar ook meerdere partijen vroegen daarnaar volgens mij. Bovendien heb ikzelf in de beantwoording in het schriftelijk overleg het volgende toegezegd, en ik doe vanaf deze kant nogmaals daartoe een beroep op de minister. Mocht deze wet inzake de inroepbevoegdheid door beide Kamers komen, dan vraag ik het kabinet om niet eerder het koninklijk besluit te slaan en de wet in werking te laten treden alvorens die leidraad, met dus die consultatie bij het bedrijfsleven, door de ACM is gepubliceerd.

Helemaal tot slot op dit punt: wat ook helpt voor het bedrijfsleven, is dat de mogelijkheid wordt geboden met deze wet om een informele zienswijze te vragen van de ACM als een bedrijf of onderneming twijfelt of een voorgenomen fusie of overname tot stand mag worden gebracht.

De **voorzitter**:
Dat leidt tot een vraag van mevrouw Nanninga.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Een hele korte vraag, hoor, voorzitter. Hoe gaat de indiener nu om met het hele simpele feit dat er geen juridisch bindende, afgebakende definitie bestaat van de "killer acquisition", die dit initiatief beoogt te voorkomen?

De heer **Bushoff** (PRO):
Mijn wedervraag zou zijn of mevrouw Nanninga dan van de hele huidige mededingingsregelgeving af zou willen. Maar ik weet dat dat niet de bedoeling is, dus ik zal 'm meteen beantwoorden. Want ook in de huidige Mededingingswet wordt het criterium dat ik net oplas gehanteerd voor overnames en fusies, killer acquisitions, waarbij beide partijen Europees een omzet van meer dan 150 miljoen hebben of beide partijen meer dan 30 miljoen. De criteria die nu al in de Mededingingswet staan worden nu al gewoon goed werkbaar gehanteerd door de ACM om te beoordelen of een overname of fusie wel of geen doorgang mag vinden. Daar verandert deze wet helemaal niks aan. Als het idee is "ja, dat willen we überhaupt niet", dan zullen we de hele mededingingswetgeving op de schop moeten gooien. Het staat mevrouw Nanninga vrij om daar een initiatiefwet voor te maken, die veel omvangrijker zal zijn dan de relatief beperkte wet die ik hier vandaag indien.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
De indiener stapt hier over het schaalprobleem heen. De schaal waarop we dit nu gaan doen, is een sector met kleine start-ups en scale-ups, waarvan er heel veel ten onder gaan, gewoon omdat het product niet goed wordt uitontwikkeld, omdat er geen markt voor is en noem maar op. Het zijn geen grote, gevestigde bedrijven, waarbij kwade opzet — wat een killer acquisition veronderstelt — makkelijker is aan te tonen. Dit is een veld met kleine start-ups en scale-ups waarin heel veel ten onder gaat, door de aard van de schaal. Als je dan met killer-acquisitionwetgeving wilt gaan strooien, moet je het echt beter afbakenen. Is de heer Bushoff dat met mij eens?

De heer **Bushoff** (PRO):
In de eerste plaats denk ik dat al deze start-ups en scale-ups waar mevrouw Nanninga het over heeft niks te vrezen hebben van deze specifieke bevoegdheid. Op het moment dat de ACM denkt "we gaan wel ingrijpen", dan doen ze dat op basis van de regelgeving, namelijk de Mededingingswet en de Europese verordening, die nu al geldt. Het enige verschil dat wij met deze wet aanbrengen, is de mogelijkheid om ook kleine overnames, dus die waarbij sprake is van een partij met ten minste 30 miljoen omzet, of van een kleinere partij, te kunnen onderzoeken. Maar wij veranderen

niks aan de criteria waaraan de ACM die overnames vervolgens toetst. Ik denk dat dat goed is om te realiseren. Het lijkt alsof dat door elkaar wordt gehaald.

De **voorzitter**:
Mevrouw Nanninga, tot slot. Laatste vraag.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
De heer Bushoff kan een beetje badinerend gaan doen, alsof ik niet begrijp waar ik het over heb en dingen door elkaar haal. Als ik heel flauw ben, ga ik badinerend terugdoen en zeggen: dan heeft de heer Bushoff kennelijk echt niet met start-ups en scale-ups gesproken hierover. Dat kan ik me eigenlijk niet voorstellen, maar die laten weten dat ze zich hier wel degelijk zorgen over maken. Dus het is een beetje zinloos om te zeggen: maak je geen zorgen. Het gaat mij om de schaal waarop we dit toepassen. Precies wat de heer Bushoff zegt: we passen dit al toe, maar dan op heel grote spelers. Ze maken zich dus wel degelijk heel erg zorgen dat een oprecht faillissement of het mislukken van een product of project met deze wetgeving, die inderdaad precies hetzelfde is als voor grote spelers, toch heel verkeerd wordt uitgelegd of aanleiding geeft tot onderzoek, rompslomp en kopschuwe investeerders.

De **voorzitter**:
Duidelijk.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Ik weet niet of de heer Bushoff dat expres niet wil begrijpen, maar we hebben het over een heel andere schaal, waarin je dus veel scherper moet afbakenen. Hoe toon je nou zo'n killer acquisition aan? Want er gaan veel vaker bedrijven in dit segment over de kop.

De **voorzitter**:
Ik denk dat de vraag helder is. Meneer Bushoff.

De heer **Bushoff** (PRO):
In die zin was het vanuit mij ook niet bedoeld om daar badinerend over te doen. Op zichzelf is het best een terechte zorg. Ik kan me daar best wel wat bij voorstellen. Ik heb daarover ook zorgen gehoord. Alleen, wat ik probeer te doen in dit debat, is die zorgen wegnemen door aan te geven hoe deze wet in elkaar steekt en dus door aan te geven welke rechtszekerheid vrijwel al die bedrijven, ook start-ups, hebben. Namelijk in de eerste plaats dat er wel degelijk nog sprake is van een omzetdrempel van 30 miljoen. In de tweede plaats dat er sprake is van de huidige mededingingsregels, die nog steeds gelden, ook als we straks met deze wet deze inroepbevoegdheid hebben. Die vormen het criterium voor de ACM om wel of niet een overname te gaan onderzoeken. Er is sprake van een leidraad die wordt opgesteld en er is ook nog de mogelijkheid voor een informele zienswijze. Dus wat ik probeerde te doen — dat was op geen manier bedoeld om te zeggen dat die zorgen er niet mogen zijn of niet terecht zijn — was met deze zaken die zorgen juist weg te nemen.

De **voorzitter**:
Gaat u verder.

De heer **Bushoff** (PRO):
Voorzitter. Ik ga verder. Ik denk dat ik ook door kan naar het volgende blokje. Dat hebben we eigenlijk ook al voor een wat groter deel behandeld. Dat waren namelijk de effecten op de economie en de ATR. Als het gaat om die effecten op de economie, hebben we daarover eerder in het interruptiedebat ook al gewisseld. Uit vergelijkend onderzoek in andere landen waar ze deze inroepbevoegdheid hebben, blijkt allereerst dat er niet minder overnames en fusies zijn geweest nadat deze inroepbevoegdheid in het leven is geroepen. Ten tweede is het ook goed om te realiseren dat ik mij niet kan voorstellen dat er sprake zou kunnen zijn van risicomijdend gedrag of minder investeringen, omdat uiteindelijk een investering in een onderneming op zichzelf niks te maken heeft met deze inroepbevoegdheid. Een aandeel nemen in een onderneming, een onderneming starten of in een onderneming investeren: al dat soort zaken vallen buiten de scope van deze wet. Het gaat hier echt alleen om fusies en overnames. Dus ook op het punt: we zijn bang dat dit ervoor zorgt dat er een minder goed economisch klimaat in Nederland zou ontstaan waarin investeringen teruglopen. Dat risico zie ik, gegeven de argumentatie die ik net gaf, minder. Dat is één. En twee: als het gaat om die fusies en overnames, of we die minder zien? Dat schijnt dus niet het geval te zijn, ook in andere landen. Bovendien geeft de ACM ten derde ook nog aan dat zij verwacht met deze wet een aantal — het zijn er niet honderden — fusies en overnames te kunnen gaan onderzoeken. Daarbij is nog niet eens gezegd dat ze die fusies en overnames dan ook daadwerkelijk zullen tegenhouden. Als ze dat wel doen, is er ook een gegronde reden om dat tegen te houden, namelijk dat de concurrentie dusdanig wordt belemmerd dat er sprake is van een onwenselijk monopolie dat slecht uitpakt voor consumenten, slecht uitpakt voor bedrijven en geen recht doet aan een eerlijke economie zoals we die beogen met de mededingingsregels zoals we die in Nederland en Europa kennen. Dus alleen op het moment dat die mededingingsregels in het geding zijn, zou het zo zijn dat een overname gestopt kan worden. Dan denk ik ook dat dat een goede zaak zou zijn.

Voorzitter. Ik denk dat ik daarmee ook de belangrijkste punten heb aangehaald als het gaat over de effecten op de economie. O ja, en dan nog het punt van de ATR. We hebben daar volgens mij al een aantal interrupties over gewisseld. Eén. We hebben een hele nette consultatieronde gedaan. Daar heb ik goed naar gekeken. Het advies van de Raad van State hebben we goed bestudeerd en naar aanleiding daarvan hebben we ook gezegd: het is zinvol om, waar dat eerst niet in de wet stond, toch een asymmetrische omzetdrempel in te bouwen van 30 miljoen, mede ook op aanvraag of op advies van uiteindelijk de ACM zelf.

Twee. Ook de ACM heeft aangegeven niet te verwachten dat ze opeens honderden bedrijven meer zal onderzoeken. Zij kunnen op basis van wat zij de afgelopen jaren voorbij hebben zien komen, om daar vervolgens wel of niet op zijn gaan acteren, een hele goede inschatting maken van hoeveel extra bedrijven nu onderzocht gaan worden door de ACM. Dat is een beperkt aantal. Voor dat beperkte aantal is het echter wel wenselijk dat deze inroepbevoegdheid er komt, alleen geeft dat tegelijkertijd ook aan dat het overgrote deel van de bedrijven in Nederland niets te vrezen heeft van deze inroepbevoegdheid.

Bovendien zijn er, zoals ik net al aangaf, tal van mogelijkheden voor bedrijven die zich onzeker voelen over een fusie of overname, om meer zekerheid te krijgen. Dat kan middels een informele zienswijze, middels de leidraad die gepubliceerd wordt en ook gewoon door zich te baseren op de huidige mededingingsregels die nu al gelden. Ik denk dus dat de lastendruk en de onzekerheid voor het bedrijfsleven, alles bij elkaar opgeteld, heel beperkt is.

Ik denk ook dat het niet nodig zal zijn om nu nog een ATR-advies aan te vragen, omdat we dus volgens mij eigenlijk praktisch alles al hebben gedaan wat nodig is om een goede balans te vinden in deze wet. We hebben ook goed geluisterd naar alle inspraakreacties en naar de Raad van State, waarop we tot een gewogen voorstel konden komen.

Voorzitter. Ik heb nog meer tekst, maar ik wacht even tot de heer Kisteman zijn vraag heeft gesteld.

De **voorzitter**:
Volgens mij was meneer Kisteman aan het wachten tot u was uitgesproken, dus u bent zeer hoffelijk naar elkaar. Meneer Kisteman.

De heer **Kisteman** (VVD):
Ik wilde eigenlijk meerdere vragen stellen, maar dat durf ik nu natuurlijk niet meer.

De **voorzitter**:
U mag drie vragen stellen.

De heer **Kisteman** (VVD):
Dat ga ik doen. Meneer Bushoff begon zijn introductie — en dat vond ik eigenlijk heel mooi — met: het algemeen belang is belangrijker dan het belang van het individu. Ik heb het even iets ingekort. Daarom is hij een voorstander van deze inroepbevoegdheid, maar wat als het gevolg van deze inroepbevoegdheid wordt dat het algemeen belang wordt geschaad, omdat er wordt ingegrepen bij het individu? Maar daar ga ik het niet over hebben, voorzitter, want mijn andere vraag gaat over het ATR. De heer Bushoff zegt: de regeldruk zal beperkt worden tot een minimaal aantal bedrijven, dus dat valt wel mee, helemaal als we de drempel aanpassen. Daarover verschillen wij natuurlijk van mening, want al is er slechts regeldruk voor één bedrijf, dan zal mijn fractie dat al te veel vinden. Daarom wil ik nogmaals de vraag stellen hoeveel moeite het de heer Bushoff kost — als ik hem hier zie staan is hij hier echt superprofessioneel mee bezig — om het ATR dat toch even gewoon te laten checken: weten we zeker wat de gevolgen zijn? Wat doet het met de regeldruk? Hoeveel moeite zou het de heer Bushoff kosten om zijn voorstel even langs het ATR te sturen?

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik denk dat er betere wegen zijn om hetzelfde doel te bereiken dan dit wetsvoorstel nog langer op de plank te laten liggen en langs het ATR te sturen. Laat ik daar eerst het volgende over zeggen. De heer Kisteman gaf aan dat het voor hem en zijn partij belangrijk is dat eigenlijk elke regel die erbij komt, er een te veel is. Gelukkig ligt er ook de mogelijkheid voor de Kamer om de algemene omzetdrempels te verhogen. Daar zou de heer Kisteman in mee kunnen gaan en dan zou dat minder regels of minder lastendruk voor het bedrijfsleven betekenen. Dat is mooi meegenomen bij deze wetsbehandeling. Wellicht zou de partij van de heer Kisteman er heel blij mee kunnen zijn dat de mogelijkheid van dit initiatiefwetsvoorstel is aangegrepen om de lastendruk voor het bedrijfsleven nota bene nog eens te verlagen ook. Dat is één.

Twee. Ik zei al dat er betere wegen zijn om hetzelfde doel te bereiken, namelijk een invoeringstoets doen na een jaar en een evaluatie doen na vijf jaar. Als er in de praktijk echt iets mis blijkt te zijn … Ik kan mij best voorstellen dat de heer Kisteman aan de minister of aan mij of in een motie nog eens vraagt: neem bij die invoeringstoets en bij die evaluatie die lasten voor het bedrijfsleven mee. Als er in de praktijk echt iets mis lijkt te zijn, dan kunnen we daar dan ook op acteren, en dat is veel zinvoller dan nu op een fictieve situatie te gaan acteren.

De heer **Kisteman** (VVD):
Dat maakt het toch interessant, die lastendruk, want de heer Bushoff geeft aan: als je de drempels verhoogt, zou je de lastendruk voor de ondernemers weer verlagen. Die lastendruk is er nu nog niet. Die komt er straks misschien wel. En wij zouden die dus wel vooraf al in beeld willen kunnen brengen. Dan ga ik toch even terug naar toen wij het Adviescollege toetsing regeldruk hebben ingesteld hier. Dat was toen nog met GroenLinks-PvdA. Ik citeer even de heer Thijssen. "Maar ik vind wel dat als we een adviescollege hebben met als expertise regeldruk, we dat dan niet alleen moeten laten zeggen of het een regel niet zo effectief of onnodig vindt. Ze hebben daar ook de knowhow om ons advies te kunnen geven, zoals: als je het nou op deze manier doet, haal je je doel nog steeds, maar heb je minder regeldruk. Dus ja, volgens mij is het een kleine moeite om dat aan het ATR te vragen." Dit zijn de woorden van de heer Thijssen, de voorganger van de heer Van der Lee als woordvoerder Economische Zaken. Waarom is GroenLinks-PvdA, of PRO, hier nu ineens van afgestapt?

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik dacht eigenlijk: wanneer het glas bij andere partijen halfleeg is, is het glas bij de VVD halfvol. Zo ken ik de VVD. Ik dacht dus eigenlijk dat de VVD het heugelijk zou vinden dat deze wetsbehandeling de mogelijkheid biedt om die algemene omzetdrempels te verhogen. Ik dacht dat het glas dan halfvol zou zijn, omdat daarmee dus inderdaad de lasten voor het bedrijfsleven verlaagd worden. Ik dacht dus eigenlijk dat de VVD het heugelijk zou vinden dat door deze wetsbehandeling het momentum aangegrepen wordt om die omzetdrempels te kunnen verhogen. Dat is hoe ik de VVD ken. Daar sloeg mijn opmerking ook op. Ik denk dus dat we alle stappen hebben doorlopen om goed in kaart te brengen wat de lasten voor het bedrijfsleven zouden kunnen zijn, hoe we die zo minimaal mogelijk kunnen houden en we toch een goed instrument kunnen hebben. Bovendien hebben we dus een invoeringstoets na een jaar en een evaluatie na vijf jaar. Volgens mij hebben we dus zo ongeveer alles al gedaan wat nodig is om ervoor te zorgen dat we hier een instrument in handen hebben dat uiteindelijk het algemeen belang dient, maar er ook voor zorgt dat de lasten voor het bedrijfsleven minimaal zijn. Als het nodig is, kunnen we daar nog op corrigeren.

De **voorzitter**:
Meneer Kisteman, tot slot.

De heer **Kisteman** (VVD):
De heer Bushoff heeft er inderdaad bijna alles aan gedaan. Het laatste wat hij nog zou kunnen doen, is het aan het ATR voorleggen. Dan zou hij echt een topinitiatiefnemer zijn, dus ik zou voorstellen om dat te doen. Dan kom ik toch nog even terug op wat de heer Bushoff net zei. Hij zegt: door het verhogen van die drempel kunnen we de lastendruk verlagen. Maar daar zit nog een stap voor. Door eventueel die bevoegdheid te geven, stijgt de regeldruk. Die kan daarna weer verlaagd worden door die drempel. De heer Bushoff geeft daarmee indirect aan dat de kans bestaat dat de regeldruk gaat stijgen. Ik ga hem dus nog een keer de volgende vraag stellen. Ik vind echt dat de heer Bushoff het supergoed doet, maar als hij echt een supergoed initiatief wil hebben, dan legt hij het nog even aan het ATR voor.

De heer **Bushoff** (PRO):
Ik weet niet of we elkaar daarin gaan vinden. Ik denk dat er betere wegen naar Rome leiden. Die heb ik net genoemd. Ik wil nog wel een ding aanhalen, zodat ik echt volledig ben in mijn beantwoording richting de heer Kisteman. De heer Kisteman had het namelijk in zijn eerste termijn ook over de zorgspecifieke fusietoets die door het ATR is getoetst. Het ATR had daar kritiek op. Met hulp van de ondersteuning ben ik daar toch nog eens ingedoken om uit te zoeken hoe dat nou zat. Het ATR zei: er moeten een aantal aanpassingen gedaan worden voordat het voorstel naar de Kamer kan worden gestuurd. Dat waren vooral aanpassingen wat betreft de motivering van de noodzaak en de reikwijdte van het instrument. Het ATR zei: op een aantal van dat soort punten willen wij graag nadere motivering. De minister van Zorg heeft daarna in de memorie van toelichting die nadere motivering gegeven. Er is om nieuw advies gevraagd aan het ATR, waarna er geen verdere opmerkingen meer kwamen. Ik denk dat ik in die zin zelfs een stap verder ben gegaan dan de minister van Zorg bij die toets, door niet alleen de memorie van toelichting te verbeteren en aan te passen, maar ook nog eens een omzetdrempel in te voeren. Ik hoopte daarmee eigenlijk de heer Kisteman nog wat gerust te stellen, omdat ik bij die fusietoets dus zelfs nog iets verder ben gegaan dan de minister van Zorg. Volgens mij is dat nota bene de zorgminister van zijn eigen partij.

Dat gezegd hebbende, voorzitter, hoop ik dat dat geruststellend is voor de heer Kisteman. Op het moment dat blijkt dat er onevenredig veel lasten zouden zijn voor het bedrijfsleven — ik denk dat dat absoluut niet het geval is — denk ik ook echt dat er een minister zit die dan de mogelijkheid heeft om daarover bij de evaluatie en de invoeringstoets in gesprek te gaan met de ACM. Ik denk dat dat helemaal goed gaat komen, als ik zie welke stappen daar allemaal zijn doorlopen.

Voorzitter. Ik kom bij mijn een-na-laatste blokje. Ik denk dat we een deel van mijn voorbereiding kunnen overslaan. Ik wil wel nog eventjes iets zeggen over die invoeringstoets en evaluatie, want daar ging het veel over. Dat is het een-na-laatste blokje. Even kijken, want ik had het stenogram erbij gepakt.

D66 had namelijk ook nog de vraag hoeveel concentraties er dan zijn ingeroepen, hoeveel dit heeft betekend voor de consument qua prijs et cetera en of dat al getoetst kan worden bij de invoeringstoets. Ik vind het gewoon wel eerlijk om te zeggen dat ik denk het misschien nog wel wat te snel is om dat bij de invoeringstoets helemaal helder te hebben. Bovendien is het soms ook lastig om een jaar na een invoeringstoets per se een causaal verband te vinden tussen: nu hebben we deze bevoegdheid en nu zijn de prijzen hier niet gestegen of de prijzen daar wel gestegen. Het is, denk ik, best lastig om dat zo hard te maken met een invoeringstoets. Ik denk dat je de invoeringstoets met name moet zien als een instrument om te kijken: zijn er in de uitvoering nog dingen die anders moeten en die beter kunnen? Ik denk dat we bij de evaluatie na vijf of drie jaar beter een inhoudelijk oordeel kunnen vellen over hoe effectief dit instrument is geweest.

Voorzitter, tot slot op dit punt. De heer Claassen is er nu niet, maar hij heeft een amendement ingediend. Dat is ook gelijk het bruggetje naar mijn laatste blokje. Hij heeft een amendement ingediend om de reikwijdte van dit instrument te beperken, namelijk om de inroepbevoegdheid pas mogelijk te maken op het moment dat we zien dat het in een sector echt fout gaat en dan per AMvB die sector aan te wijzen als een sector die in aanmerking komt voor deze inroepbevoegdheid. Ik heb in het begin van mijn inleiding al gezegd dat ik dat een heel slecht idee zou vinden, ten eerste omdat het heel veel sectoren betreft waar we op dit moment onwenselijke ontwikkelingen zien. Ik noem de dierenartsen, de huisartsen, de kinderopvang, garagebedrijven, eventuele postbedrijven en het voorbeeld van de heer Prickaertz over digitale druktechnieken, waarbij we dat hebben gezien. We zien dus eigenlijk economiebreed deze ontwikkeling van een serie aan kleine overnames die potentieel tot te veel marktmacht zouden kunnen leiden. Dat zien ook de OESO en de ACM. Precies daarom is het nodig om dit instrument breed in te kunnen zetten. Bovendien — dan haal ik nog één keer de heer Prickaertz aan, die het volgens mij heel goed zei — is voorkomen beter dan genezen. Als je deze inroepbevoegdheid pas kan gebruiken op het moment dat je ziet dat het ergens in een sector al te laat is, dan vis je achter het net. Dat willen we juist niet. Op dat punt moet ik het amendement van de heer Claassen echt sterk ontraden.

Hij heeft in datzelfde amendement ook voorgesteld om de invoeringstoets wettelijk vast te leggen. Nou, dat mag. Daar heb ik geen bezwaar tegen. Het is in zekere zin overbodig, maar het zou kunnen. Hetzelfde geldt voor het verkorten van de evaluatietermijn van vijf naar drie jaar. Ook daar heb ik geen bezwaar tegen. Mocht de heer Claassen meekijken en het amendement dusdanig aanpassen dat alleen de evaluatietermijn verandert van vijf naar drie jaar en de invoeringstoets na één jaar wordt vastgelegd in de wet, dan zou ik daar dus goed mee kunnen leven. Maar het eerste punt, de scope van dit instrument beperken, gaat me echt te ver. Dan maken we dit middel echt ineffectief. Dat vind ik eigenlijk vrij destructief voor deze wet, dus dat ontraad ik echt ten zeerste.

Voorzitter. Volgens mij ben ik er dan doorheen, want ik had hier op het lijstje voor mijzelf nog gezet dat ik nog wat langer wilde ingaan op het amendement van de heer Prickaertz, maar dat heb ik eerder al gedaan, dus dat hoeft niet meer. Dan heb ik ook de vier amendementen volgens mij geapprecieerd. Voor de volledigheid: het amendement op stuk nr. 12 van het CDA over het generiek verhogen van de omzetdrempels raakt niet mijn wet. Ik heb wel gezegd dat

ik me daar iets bij kan voorstellen, maar het uiteindelijke oordeel laat ik aan de minister. Het amendement op stuk nr. 13 gaat over het verhogen van de asymmetrische omzetdrempel van 30 miljoen naar 50 miljoen. Gegeven de inflatie kan ik me dat wel voorstellen. Het amendement-Claassen heb ik ontraden. Over het amendement-Prickaertz stuur ik de technische wijzigingen nog naar de heer Prickaertz. Als die worden overgenomen, kan ik dat ook oordeel Kamer geven.

Dan ben ik er volgens mij doorheen. Ik heb gepoogd uw Kamer zo volledig mogelijk te antwoorden.

De **voorzitter**:
Maar niet voordat ... O, de heer Van der Lee stond daar gewoon lekker, omdat het goed is om af en toe even te gaan staan. Meneer Bushoff, ik wil u heel erg hartelijk danken voor uw uitgebreide beantwoording. Daarmee heeft u volgens mij recht gedaan aan veel vragen van de Kamer. Dan wil ik graag het woord geven aan minister Herbert voor de vragen die aan haar zijn gesteld. Gaat uw gang.

Minister **Herbert**:
Dank, voorzitter. Laat ik ook beginnen met het bedanken van meneer Bushoff, want het opstellen van zo'n initiatiefwetsvoorstel is geen makkelijke klus, vooral niet als het zo'n specifiek onderwerp, mededingingsrecht, betreft. Ik vermoed dat meneer Bushoff op onderdelen meer ervan afweet dan ik. Overigens zal de Kamer merken dat wij zeer in lijn liggen met elkaar. Mijn ambtenaren en ik hebben de heer Bushoff meerdere keren gesproken. Dat was een heel constructieve manier om samen op te trekken, om dat ook inhoudelijk te doen. De ambtenaren van mijn departement hebben gesproken met meneer Bushoff, maar ook met een brede groep aan stakeholders. Ook die stakeholders wil ik bedanken voor hun duidelijke en constructieve inbreng. Daaraan hebben we gemerkt dat we al die gesprekken hebben kunnen doen met eenzelfde doel voor ogen, namelijk zorgen dat die markten goed werken, zowel voor consumenten als voor ondernemers.

Het kabinet staat positief tegenover dit voorstel. Dat heb ik in mijn brief aan de Kamer van voor de zomer ook uitgebreid toegelicht. Ook in het coalitieakkoord staat het voornemen opgenomen om de ACM een inroepbevoegdheid toe te kennen. Daar zijn gisteren grappende opmerkingen over gemaakt, over hoe fijn dit de samenwerking tussen coalitie en oppositie illustreerde. Het is wel een feit inderdaad dat het daarmee een snel ingevoerde wet zou kunnen zijn vanuit de coalitie. Ik ben dus heel blij met het initiatiefwetsvoorstel.

Er zijn twee zaken waar ik voor wil waken. Eigenlijk zijn die al uitgebreid aan bod gekomen. Ik hecht eraan om die nog een keer te herhalen. Die zaken gaan over regeldruk en over rechtsonzekerheid. Het kabinet vindt het belangrijk om die verder te beperken, want ondernemers moeten ruimte krijgen om te groeien en regels die onnodig veel vragen aan bedrijven en ze rechtsonzekerheid geven, dragen daar niet aan bij. Dus dat moeten we proberen te voorkomen. Vanuit die optiek heeft het kabinet een aantal voorstellen gedaan om het voorstel verder te versterken. Dat is ook al uitgebreid toegelicht. Ik heb daarbij ook geprobeerd om rekening te houden met eerdere geluiden uit uw Kamer.

Ik zal ingaan op de vragen die gesteld zijn, geordend langs een aantal blokken: regeldruk, rechtszekerheid, capaciteit bij de ACM en nog wat overige. Daarna zal ik dan ook de amendementen appreciëren. Dat doe ik natuurlijk in mijn adviseursrol.

Ten eerste die regeldruk. Dan gaat het over de aanpassing van omzetdrempels. Ik hoop daarmee ook de vragen van de heer Kisteman te beantwoorden over hoe ik aankijk tegen regeldruk in generieke zin en de vraag van de heer Schoonis of de drempels eigenlijk wel afdoende zijn om kralenrijgers te pakken. Ik wil dat effectief toezicht ertoe leidt dat de ACM zich richt op zaken die mogelijk tot problemen leiden en dat, zo heeft de ACM ook aangegeven, kan zij nu onvoldoende. Ik hecht er daarbij wel aan om dan goed te kijken naar die asymmetrische drempels, naar omzetdrempels daarin. Daarna wil ik ook nog wat zeggen over de generieke drempel.

Allereerst over die asymmetrische drempel. Het kabinet omarmt heel erg de toevoeging van een asymmetrische drempel, juist ook om te voorkomen dat, als het niet asymmetrisch zou zijn, allerlei kleine partijen die fuseren of samengaan in potentie onder het toezicht van de ACM zouden vallen. Die keuze van de hoogte van de drempel blijft natuurlijk ook het zoeken van een balans. Voor mij is dat dus iedere keer de zoektocht: hoe balanceer je effectief toezicht met onzekerheid en regeldruk aan de ander kant? Dat betekent dat het niet mijn inzet is om alle zaken altijd en overal te willen laten onderzoeken door de ACM, maar om dat te doen boven een bepaalde omzetdrempel. In de asymmetrische drempel denk ik dan dat 50 miljoen een mooie balans is hiertussen. Hoe kom dan op die 50 miljoen? Nou, eigenlijk zoals meneer Bushoff ook al mooi heeft toegelicht: vanuit de wetenschap dat de nu geldende drempel in de wet, zonder de asymmetrie te bezien, op 30 miljoen staat en dat die al meer dan 25 jaar in de wet staat. Als je dan indexeert, komt je ongeveer op die 50 miljoen uit. Ik vind het dan ook relevant om te noemen dat de ACM daarvan heeft gezegd dat zij denken dat bij deze drempel, dus die 50 miljoen, de problematische fusies en overnames beoordeeld kunnen worden door ze.

Dan naar de reguliere omzetdrempel, waar de heer Bushoff zich inderdaad niet allereerst op heeft gericht. Ook die reguliere meldingsdrempels voor verplichte melding bij de ACM zou ik graag willen aanpassen, verhogen, ook omdat daar in de afgelopen jaren nooit een indexatie op heeft plaatsgevonden. Mijn voorstel daarbij is om de generieke drempel te verhogen naar 75 miljoen, ook weer in de zoektocht om een balans te vinden tussen vermindering van regeldruk enerzijds en effectief toezicht anderzijds. Vanzelfsprekend is het waar dat hoe hoger je die drempel zet, hoe groter het effect is op de vermindering van regeldruk. Tegelijkertijd vroeg meneer Schoonis hoe de ACM kijkt naar de verhoging naar 75 miljoen. Kunnen ze dan hun werk nog wel goed doen, vroeg hij. Bij de ACM zeggen ze: wij staan daar neutraal in; het is een politieke keuze. Ze hebben wel gezegd dat als zij terugkijken op de zaken die zij de afgelopen jaren hebben bekeken, zij dan zien dat eigenlijk alle zaken die problematisch zijn gebleken, boven die 75 miljoen zitten. Aan de hand daarvan denk ik dat er een goed voorstel ligt door dit naar 75 miljoen op te trekken. Daarmee geef ik ook antwoord op de vraag die meneer Claassen hierover heeft gesteld.

Tot slot wil ik opmerken dat de omzetdrempel voor de inroepbevoegdheid met dit voorstel in de Mededingingswet zelf wordt opgenomen. Het kabinet vindt het wenselijk als daarbij wordt opgenomen dat deze drempel in de toekomst met een algemene maatregel van bestuur kan worden verhoogd. Daar is net ook uitgebreid toelichting op gegeven. Ik kan daar meteen ook bij zeggen: ja, die zou potentieel ook verlaagd kunnen worden. Daarmee kunnen we sneller en eenvoudiger meebewegen met allerlei zaken, zoals de economie of een inflatiecorrectie. Die mogelijkheid bestaat overigens al in de Mededingingswet voor reguliere meldingsdrempels. Ik wil daar dus ook graag bij aansluiten als het gaat om die asymmetrische drempel.

Dan nu het onderwerp rechtszekerheid. Eigenlijk gaat het er meer om hoe we rechtsonzekerheid voorkomen. Dat is voor mij ook een heel belangrijk thema. Meneer Bushoff heeft al aangegeven dat hij het belangrijk vindt dat de ACM in een leidraad duidelijkheid biedt over hoe de ACM die inroepbevoegdheid gaat inzetten. Het kabinet steunt dit van harte. Je kunt de onzekerheid voor ondernemers in een fusieproces aan de voorkant niet volledig wegnemen, maar er kan wel duidelijkheid worden geboden over de toepassing van de bevoegdheid. Daarom is het ook belangrijk dat zo'n document, zo'n leidraad, voldoende helderheid biedt. Meneer Claassen vroeg ik of bereid ben om de leidraad aan de Kamer toe te sturen voordat het besluit tot inwerkingtreding wordt genomen. Dat zeg ik hierbij graag toe.

Als het gaat over de inhoud van zo'n document, dan zou het kabinet graag de volgende drie punten terugzien. Eén: concrete voorbeelden van casussen van killer acquisitions en kralen rijgen. Daarmee bouw je een soort van een gedeeld begrip. Twee: de punten waarop de ACM let bij de inhoudelijke beoordeling van welke concentratie zij gaat inroepen. Drie: welke informatie ondernemingen moeten aanleveren in de verschillende fases van het inroepproces. Al die zaken zijn erop gericht om te weten waar je aan toe bent. Het kabinet roept de ACM daarnaast op om ook in besluiten waarbij geen nader onderzoek nodig is nadat een zaak is ingeroepen, te motiveren waarom de ACM de concentratie goedkeurt, in ieder geval in de eerste vijf jaar. Daarmee bouwt de ACM namelijk een gedegen beschikkingenpraktijk op. Met ieder nieuw besluit wordt het steeds duidelijker in wat voor soort gevallen de ACM een fusie of overname zal inroepen. Natuurlijk vergt dat tijd en capaciteit bij de ACM, maar dit betaalt zich terug met meer duidelijkheid en rechtszekerheid voor bedrijven in de toekomst.

Ook wil ik trouwens bedrijven zelf wijzen op iets wat meneer Bushoff ook al noemde, namelijk dat zij hun voornemen tot een fusie of overname kunnen voorleggen aan de ACM. Dan kan de ACM er guidance over geven of dit een fusie of overname is die ze in zouden willen roepen. Dat is een makkelijke manier om als bedrijf te weten waar je aan toe bent, en voorkomt onzekerheid.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Is de minister niet van mening dat leidraden en dergelijke niet onze taak zijn, dat de grenzen en kaders gewoon in deze wet en in een algemene maatregel van bestuur behoren te staan, en dat een uitvoeringsorganisatie die vervolgens op te volgen heeft, en niet een leidraad aan de hand van fictieve voorbeelden?

Minister **Herbert**:
Ik ben het zeer eens met mevrouw Nanninga dat natuurlijk allereerst een helder kader in de wet beschreven moet zijn. Ik ben ervan overtuigd dat dat nu ook zo is, in de nu bestaande Mededingingswet. Meneer Bushoff heeft ook een paar keer toegelicht dat deze toevoeging aan de wet — dat is het eigenlijk — voortbouwt op iets dat in de basis in de wet helder beschreven is en waarmee de ACM ook al jarenlang goed uit de voeten kan. Deze toevoeging zie ik dus ook echt als een handreiking om elk gevoel van onzekerheid weg te nemen bij partijen die zich nu in beeld voelen komen. Dit geldt als een handreiking.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Ook hier weer dat schaalprobleem. Ik heb in mijn bijdrage in de eerste termijn ook specifiek de start-ups en scale-ups genoemd en de investeerders die hier wel degelijk bij betrokken zijn; dat zeg ik ook tegen de heer Bushoff. Het gaat om overnames, maar het zijn natuurlijk ook investeerders die dat doen. Die hebben natuurlijk met grote onzekerheid te maken en moeten ook bij de uitwerking van deze leidraad worden betrokken, omdat je het over een heel andere tak van sport hebt dan waar de bestaande wetgeving nu al voor geldt. Dit zijn opstartende bedrijven, dit zijn geen heel grote spelers die fuseren of elkaar overnemen. Het is dus een ander speelveld. Het zou toch fijn zijn als de minister wat meer aandrong op preciezere regels, op een algemene maatregel van bestuur; dat zij kortom de wetgevende taak ook serieus neemt.

Minister **Herbert**:
Ik neem die wetgevende taak zeer serieus en ik ben ervan overtuigd dat de nu bestaande wet heel duidelijk definieert waar juist een gevaar bestaat voor goede marktwerking en het tegengaan van marktconcentratie. Meneer Bushoff heeft ook proberen uit te leggen dat het niet de bedoeling is om allerlei bedrijven bang te maken. Het is de bedoeling om bescherming te bieden tegen iets waarvan we allemaal niet willen dat het gebeurt, namelijk het verpesten van de markt. Daar zijn echt goede omschrijvingen voor, daar kan de ACM goed mee uit de voeten. Alles wat we daar extra aan kunnen doen, door het geven van informatie in de vorm van zo'n leidraad, door te zorgen dat men kan bellen met de ACM, is echt allemaal extra.

De **voorzitter**:
Mevrouw Nanninga, tot slot. Uw laatste vraag.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Kunnen start-ups en scale-ups met de voor hen specifieke zorgen en behoeften, waar de al bestaande wetgeving dus niet in voorziet, op z'n minst bij die zogenaamde leidraad worden betrokken, als het niet fatsoenlijk in de wet wordt vastgelegd en er geen fatsoenlijke maatregel van bestuur komt? Kunt u het dan op z'n minst een beetje naar hun situatie helpen vertalen? Dat is waar wel degelijk de zorg zit.

Minister **Herbert**:
Ik moet bekennen dat ik denk dat de heer Bushoff de lead heeft in het hier verder vervolg aan geven, maar wij kunnen hier volgens mij samen naar kijken.

De **voorzitter**:
Gaat u verder.

Minister **Herbert**:
Dan vroeg meneer Claassen hoe ik het oordeel van de Raad van State weeg dat de reikwijdte onevenredig breed is als wordt gekozen voor een generieke bevoegdheid. Laat ik helder zijn, ik hecht eraan dat het een generiek instrument is, omdat dat het toekomstbestendig maakt. We weten namelijk nog niet in welke sectoren problematische fusies en overnames in de toekomst gaan plaatsvinden. We kennen nu voorbeelden — die zijn vaak genoemd — in de zorg, de dierenartsenzorg, de kinderopvang en de techsector, maar het speelt net zo goed in andere sectoren. Daarom acht ik het niet onevenredig om de inroepbevoegdheid generiek in de wet op te nemen. Ik hecht daarbij wel aan die balans tussen rechtszekerheid en effectiviteit. Daarom vind ik de toevoeging van die leidraad, de guidance, van de ACM en de beschikkingspraktijk heel goede toevoegingen die zorgen voor de juiste balans. Bovendien heb ik het volste vertrouwen dat de ACM met de ervaring en expertise die zij al heeft opgebouwd, op een gedegen en betrouwbare manier kan afwegen welke fusies en overnames zij in de toekomst gaat inroepen, en het daarmee niet, nogmaals, een gevaar is voor allerlei bedrijven.

Dan zou ik iets willen zeggen over de capaciteit die dit vraagt van de ACM. De ACM heeft zelf gezegd dat zij verwacht dat haar toezichtkosten per saldo nauwelijks veranderen en dat zij deze nieuwe toevoeging budgetneutraal kan verhapstukken, op voorwaarde — dat heeft ze daarbij wel gezegd — dat de meldingsdrempels omhooggaan. Dat onderstreept het punt dat ik eerder heb gemaakt over de verhoging van de drempels. Zonder die verhoging komt er geen capaciteit vrij voor de inzet van de inroepbevoegdheid. Wat ik zou willen voorkomen, en ik vermoed dat u dat ook wilt, is dat dit voorstel ertoe zou leiden dat de effectiviteit van het ACM-toezicht op andere mededingingsterreinen afneemt, bijvoorbeeld het toezicht op kartels en het misbruik van economische machtsposities.

De heer Van der Lee vroeg of de invoeringstoets al één jaar na invoering kan plaatsvinden. Dat vind ik een goed idee, want als blijkt dat de inroepbevoegdheid ten koste gaat van andere toezichtstaken, waar ik het net eigenlijk al over had, dan kan zo'n invoeringstoets ervoor zorgen dat er kan worden bijgestuurd. Het kabinet kan zich daarnaast ook vinden in de toegevoegde evaluatie, bijvoorbeeld na drie of na vijf jaar, waarin dan wordt gekeken naar de praktische uitwerking. Bijvoorbeeld de hoogte van de drempels kan dan weer bezien worden en hoe een en ander zich verhoudt tot het toezicht op andere mededingingsterreinen.

Mevrouw Bühler vroeg of ik ook kan toezeggen om bij de invoeringstoets te kijken of de leidraad en de informele zienswijze voor ondernemers voldoende duidelijkheid bieden en wat de gevolgen zijn voor de uitvoering door de ACM. Zeker, dat zeg ik graag toe. Dat zullen we meenemen bij die invoeringstoets.

Dan heb ik nog een paar restvragen, voordat ik naar de amendementen ga. Meneer Kisteman vroeg of ik geen signalen heb ontvangen van bijvoorbeeld VNO-NCW dat deze wet een rem zet op investeringen. Het is zo geweest dat er vanuit mijn departement op meerdere momenten in het proces ambtelijk gesproken is met ondernemers, ook met VNO-NCW. Deze ondernemers hebben in eerste instantie hun zorgen geuit over de gevolgen voor investeringen en investeringsbereidheid. Tegelijkertijd hebben we ook met elkaar geconstateerd dat natuurlijk lang niet alle fusies en overnames problematisch zijn. Sterker nog, de meeste zijn dat helemaal niet. Dat geldt ook als het gaat om grote bedrijven die kleine bedrijven overnemen. De toets in de Mededingingswet is leidend en wijzigt ook niet. In die bijeenkomsten met ondernemers is ook gekeken hoe verdere zorgen over onzekerheid voor bedrijven weggenomen zouden kunnen worden. Daar kwam ook dat idee uit van die duidelijke leidraad voor de ACM, de mogelijkheid om de ACM vooraf om guidance te vragen en het verhogen van die drempels.

De heer Kisteman vroeg vervolgens ook hoe ik weeg wat de economische gevolgen zijn als de ACM de inroepbevoegdheid krijgt. Dan zou mijn basisstelling zijn dat goed functionerende markten juist heel goed zijn voor de economie en dat dit wetsvoorstel bijdraagt aan het verbeteren van de concurrentie binnen Nederland. Daarmee heeft het een positief effect op de economie. De ACM zal ook alleen fusies en overnames onderzoeken die in potentie een negatief effect op de economie hebben, zoals dat nu ook al de bedoeling is in de mededingingswetgeving.

Meneer Prickaertz had nog een aantal vragen over de toetsing door de ACM. Zijn eerste vraag ging over de basis waarop de ACM kan besluiten of er sprake is van onwenselijke concentratie, dus hoe secuur ze daarin kunnen zijn. Het is zo dat de ACM bij het kijken naar marktmacht allereerst een afbakening doet van relevante markten, de markten waar dit aan de orde zou kunnen zijn. Dat is dus stap een. Nadat ze dat gedaan hebben, gaan zij onderzoeken of er onwenselijke marktmacht gaat ontstaan op deze markt. Dat is stap twee. Dat doen zij door zich te baseren op richtlijnen en bekendmakingen van de Europese Commissie. Ze kunnen dan specifieke marktkenmerken meenemen in die analyse, want dan is een markt voor kinderopvang echt iets anders dan een techmarkt, zoals we allemaal kunnen begrijpen. Dit wordt ook zichtbaar in de besluiten, die de ACM gemotiveerd moet nemen.

Meneer Prickaertz vroeg ook hoe we gaan voorkomen dat we met één generieke norm alle sectoren over één kam scheren. Of er dus wel maatwerk is voor losse sectoren, vroeg hij. Hier zou ik willen bekrachtigen dat de ACM zelf de keuze maakt wanneer zij die bevoegdheid wil inzetten en dat dat altijd maatwerk is. Zij benutten daarvoor al die expertise die zij hebben en de informatie die hun ter beschikking staat. Als er dus geen probleem is in een sector of in een markt, ligt het niet voor de hand dat de ACM ingrijpt bij fusies of overnames. Ondanks dat er dus een generieke norm is, worden niet alle sectoren over één kam geschoren. Het is altijd maatwerk, niet per sector, maar zelfs per geval.

Ten slotte was er een vraag van meneer Prickaertz over een meldpunt. Hij vroeg of dat de ACM zou kunnen helpen om meer inzicht te krijgen in mogelijke toekomstige marktconcentraties. Dat kan inderdaad helpen, zo'n meldpunt. Het is niet nodig om daar iets nieuws voor in te richten, want het bestaat al. De ACM ontvangt ook daadwerkelijk meldingen vanuit allerlei hoeken in de samenleving over marktproblemen en soms ook over fusies of overnames. Iedereen

kan daar een melding doen of een klacht indienen. Marktpartijen kunnen ook informeel met de ACM bespreken of hun fusie mogelijk tot problemen zou kunnen leiden. Daar heb ik eerder al wat over gezegd. Tot slot. De ACM ontvangt veel signalen tijdens hun onderzoeken en door zelf de media in de gaten te houden. Zij hebben hierin dus ook een actief scannende rol.

Voorzitter. Ik rond hiermee de toelichting op de kabinetsvisie en de beantwoording van enkele vragen af. Het kabinet is positief over dit voorstel. Wat ons betreft is het een waardevolle aanvulling op ons toezicht en zorgt het ervoor dat de randvoorwaarden voor beter werkende markten worden versterkt. Mijn suggesties zijn punten om het instrument dus scherper te richten en beter uitvoerbaar te maken, niet om het fundamenteel te veranderen.

Ik dank daarmee meneer Bushoff nogmaals. Ik kijk uit naar het debat.

Zal ik de amendementen meteen meenemen? Ja? Dan tik ik die snel af.

Het amendement op stuk nr. 12 van mevrouw Bühler geef ik oordeel Kamer.

Het amendement op stuk nr. 13 geef ik oordeel Kamer. U zult van mij begrijpen dat ik positief sta tegenover de beide amendementen, omdat ik net heb toegelicht waar mijn motivatie vandaan komt.

Het amendement op stuk nr. 14 van meneer Claassen is een amendement waarbij meneer Bushoff al mooi heeft toegelicht dat er eigenlijk allerlei elementen in zitten die wat mij betreft net een andere appreciatie verdienen. Daardoor zou ik het geheel echter ontraden, juist omdat het als een geheel gepresenteerd is. Als ik daar toch ook wat verfijnder naar zou kijken, zou ik dezelfde afdronk hebben als meneer Bushoff. Ik heb namelijk geen bezwaar tegen het formaliseren van de invoeringstoets in het wetsvoorstel en ook niet tegen het vervroegen van de evaluatietermijn van vijf naar drie jaar. Ik wil dit amendement echter sterk ontraden, juist vanwege de toevoeging dat een inroepbevoegdheid alleen mag worden ingezet voor zover er sprake is van een fusie binnen een bij AMvB aangewezen sector. Dat zou nou net dit hele wetsvoorstel minder effectief maken. Meneer Bushoff heeft daar sterkere bewoordingen bij gebruikt, die ik eigenlijk ook onderschrijf.

Dan het laatste amendement: dat op stuk nr. 15 van de heer Prickaertz. Ik vond het heel interessant hoe daarin eigenlijk, in de toenadering die meneer Bushoff deed, naar een preciezere vorm bewogen werd die ik vervolgens oordeel Kamer zou kunnen geven. In de vorm zoals het amendement nu voorligt zou ik het in mijn adviseursrol en in mijn formele appreciatie ontraden. Met de voorgestelde aanpassingen, eigenlijk precies zoals ze net zijn voorgesteld en waar ik meneer Prickaertz volgens mij bij zag knikken, zou ik oordeel Kamer geven.

Daarmee ben ik door mijn beantwoording heen.

De **voorzitter**:
Dank u wel, minister. Dank voor uw beantwoording en appreciaties. Er is nog wel een vraag van mevrouw Bühler.

Mevrouw **Bühler** (CDA):
Er is veel gesproken, dus het kan zijn dat ik iets gemist heb. Maar ik heb om een toezegging gevraagd over de wettelijke evaluatie en of daarin dan ook daadwerkelijk de regeldruk, rechtszekerheid en het ondernemers- en investeringsklimaat zouden worden meegenomen. Volgens mij moet ik die toezegging krijgen van de minister, omdat zij na een aantal jaar de evaluatie zal gaan doen.

Minister **Herbert**:
Dit klinkt mij bekend in de oren. Nu kijk ik even snel of ik daarover in mijn aantekeningen iets heb gemist. Ik kan dit zo even niet vinden.

De **voorzitter**:
Anders komt u er zo meteen in de tweede termijn op terug.

Minister **Herbert**:
Mag ik daar straks even op terugkomen? Oké. Dank, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dan komen we daarmee aan het einde van de eerste termijn van de indiener van de initiatiefwet en de eerste termijn van de minister. Dan wil ik voorstellen aan de Kamer om maar meteen door te gaan met de tweede termijn van de Kamer. Ik begin bij de heer Van der Lee. Gaat uw gang.

De heer **Van der Lee** (PRO):
Dank u wel, voorzitter. Aan mij de eer om allereerst de minister te bedanken in haar rol als adviseur van de Kamer. Het was helder. Het is ook mooi om te zien hoe eendrachtig zij heeft opgetreden in lijn met de verdediging van de heer Bushoff, die op buitengewoon eloquente wijze heeft laten zien dat hij zich genuanceerd en onderbouwd kan bewegen in de smalle marges van de politiek. Dat heeft hij vast geleerd van een van zijn sociaaldemocratische voorgangers, die iedereen wel kent.

Ondanks dat ik zelf heb aangegeven dat een nog scherper instrument mijn voorkeur zou hebben gehad, begrijp ik heel goed dat het noodzakelijk is om hierin een balans te zoeken en dat het echt belangrijk is voor Nederland, voor Nederlandse consumenten, voor Nederlandse bedrijven, maar ook trouwens voor de overheid en voor een toezichthouder, dat we een evenwichtige invoering van dit nieuwe noodzakelijke instrument tot stand brengen met elkaar. Ik denk dat de heer Bushoff erin is geslaagd om bij veel fracties die in potentie wat zien in dit instrument of zelfs al hun handtekening daaronder hebben gezet in het regeerakkoord, een aantal zorgen weg te nemen. Ik wil daar nog een kleine bijdrage aan leveren door ook nog een motie in te dienen. Dat voorkomt mogelijk weer een amendement, maar komt denk ik voor een deel ook weer tegemoet aan een aantal zorgen die sommige leden hebben verwoord. De motie luidt als volgt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat met de inroepbevoegdheid er een nieuw instrument aan het concentratietoezicht wordt toegevoegd;

van mening dat na invoering van die bevoegdheid onder andere onderzocht dient te worden of er sprake is van onvoorziene gevolgen voor het bedrijfsleven;

van mening dat voor zover dat mogelijk is ook de effectiviteit van de wet met betrekking tot het voorkomen van ongewenste marktconcentraties getoetst wordt;

verzoekt de regering een jaar na inwerkingtreding van de Wet inroepbevoegdheid Autoriteit Consument & Markt een invoeringstoets te houden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Lee.

Zij krijgt nr. 16 (36774).

De heer **Van der Lee** (PRO):
Tot slot. Als u 't mij toestaat, wil ik toch ook nog even de heren Langenhuyzen en Tollerton bedanken. Ik denk dat zij trots zijn op de wijze waarop de initiatiefnemer vorm heeft gegeven aan de verdediging met teksten waar zij met veel noeste arbeid zorgvuldig aan hebben gewerkt.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Van der Lee. Dan gaan we door met de heer Claassen. Die is er niet. Dan gaan we niet door met meneer Claassen. Dan gaan we door met mevrouw Bühler namens de fractie van het CDA.

Mevrouw **Bühler** (CDA):
Dank u wel, voorzitter. Ook dank voor de beantwoording. Complimenten aan de heer Bushoff. Ook dank aan de minister. Ook heel veel dank aan de ondersteuning, die het toch allemaal voor elkaar heeft gekregen om dit hier in de Kamer te krijgen. Ik ben heel blij met de appreciaties van de amendementen. Voor ons was het een zoektocht naar de balans tussen de bescherming en het ondernemersklimaat. Met de amendementen en de appreciatie ervan is wat ons betreft voldaan aan de proportionaliteit, de rechtszekerheid en de beperking van regeldruk. We hebben nog wel een motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de inroepbevoegdheid pas in werking treedt nadat de ACM een leidraad heeft opgesteld en de mogelijkheid voor een informele zienswijze heeft ingericht;

overwegende dat deze instrumenten belangrijk zijn voor de rechtszekerheid en voorspelbaarheid voor ondernemingen;

overwegende dat het daarom wenselijk is dat ondernemingen en andere betrokkenen vooraf kunnen reageren op de praktische uitwerking daarvan;

verzoekt de regering de wet niet in werking te laten treden voordat de ACM de conceptleidraad in openbare consultatie heeft gebracht en daarbij in ieder geval gelegenheid is geboden te reageren op de omstandigheden waaronder inroeping aan de orde kan zijn, concrete voorbeeldsituaties en de werkwijze rond informele zienswijzen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Bühler, Kisteman en Nanninga.

Zij krijgt nr. 17 (36774).

Dank u wel, mevrouw Bühler. Dan gaan we door met de heer Kisteman namens de fractie van de VVD.

De heer **Kisteman** (VVD):
Voorzitter. Ik wil de minister bedanken voor haar beantwoording en complimenten geven aan de heer Bushoff voor de manier waarop hij daar stond, als ware hij een bewindspersoon. Ik weet niet of het verdere gedachtegoed van de partij van de heer Bushoff ooit in de toekomst mijn voorkeur zou hebben, maar ik vind het echt complimentwaardig hoe hij dit heeft verdedigd. Hij heeft me echter niet overtuigd. Met de twijfels die wij hebben en met alle ervaring in mijn strijd tegen de regeldruk en voor een goede economie in Nederland, is mijn mening en die van mijn fractie dat we beter vooraf kunnen voorkomen dan achteraf kunnen genezen. Daarom heb ik twee moties. Die zullen vast niet geheel onverwacht zijn.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het wetsvoorstel gevolgen kan hebben op economische groei, bijvoorbeeld vanwege een toename in de regeldruk, een stijging van de rechtsonzekerheid en omdat voor start-ups potentieel een financieringsmogelijkheid wordt ontnomen;

overwegende dat inzicht in de consequenties van een wetsvoorstel onderdeel uitmaakt van een gedegen besluitvormingsproces;

verzoekt de regering het wetsvoorstel door een onderzoeks- of planbureau te laten toetsen op de brede economische gevolgen, alvorens de wetsbehandeling voort te zetten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Kisteman.

Zij krijgt nr. 18 (36774).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de initiatiefnemer het "niet nodig" vindt het wetsvoorstel voor te leggen aan het Adviescollege toetsing regeldruk;

overwegende dat de gevolgen van dit wetsvoorstel voor de rechtszekerheid en voor de administratieve lasten naar verwachting niet verwaarloosbaar zijn;

verzoekt de regering het wetsvoorstel eerst voor te leggen aan het Adviescollege toetsing regeldruk, alvorens de wetsbehandeling voort te zetten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Kisteman.

Zij krijgt nr. 19 (36774).

De heer **Schoonis** (D66):
Ik heb nog een vraag aan de heer Kisteman. Wat als we dit eventueel zouden aannemen? Hoe zou de heer Kisteman dat dan willen implementeren?

De heer **Kisteman** (VVD):
Wat aannemen, voorzitter?

De **voorzitter**:
Meneer Kisteman, u moet het niet aan mij vragen. Ik ben alleen maar de voorzitter. Het is ook niet de bedoeling dat u een wedervraag stelt ...

De heer **Schoonis** (D66):
Ik zal 'm even verduidelijken.

De **voorzitter**:
... maar de heer Schoonis is bereid om de vraag te verduidelijken.

De heer **Schoonis** (D66):
De heer Kisteman stelde voor om een onderzoek te doen, maar we willen allemaal zo graag dat deze wet erdoorheen komt. Hoe zou u de uitkomsten van dat onderzoek dan willen implementeren, zonder dat de wet vertraging oploopt?

De heer **Kisteman** (VVD):
Het idee is gewoon dat, als je een economisch onderzoek ernaar laat doen of de ATR ernaar laat kijken, het bijgeschaafd of bijgestuurd kan worden. De heer Bushoff gaf heel duidelijk aan wat de ATR bij een ander advies heeft gezegd en wat er daarna is gedaan. Dat zou hiermee ook kunnen. Nogmaals, in het regeerakkoord staat dat we voorstanders zijn van die bevoegdheid, mits de regeldruk binnen de perken blijft en het geen economische gevolgen heeft. We kunnen de eerste termijn gaan herhalen, maar volgens mij is dat niet nodig.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Voordat u gaat, is er nog een vraag van de heer Van der Lee.

De heer **Van der Lee** (PRO):
Ja, toch nog één vraag daarbij. De consequentie van de opstelling van de VVD is dat het op het hele generieke terrein, waar nu een potentieel forse verhoging van de drempel aan zit te komen, voorlopig niet door zal gaan. Daarbij gaat het om het hele generieke mededingingsbeleid; dat raakt veel meer bedrijven. En daarvan geeft iedereen aan dat het een forse lastenverlichting is, in de zin van administratieve lastenverlichting. Maar kennelijk vindt de heer Kistenmaker dat niet zo belangrijk.

De **voorzitter**:
Het is "de heer Kisteman".

De heer **Van der Lee** (PRO):
Sorry. Ik zit al de hele dag in de zaal, maar sorry daarvoor.

De **voorzitter**:
Gaat u verder met uw vraag aan de heer Kisteman.

De heer **Van der Lee** (PRO):
Het was niet badinerend bedoeld; het was gewoon een verspreking. Dus: kan de heer Kisteman daar nog even op reflecteren?

De heer **Kisteman** (VVD):
O, voorzitter, het is totaal niet erg. Ik ben hier ook weleens "Kerstman" genoemd en dat soort dingen, dus dan valt "Kistenmaker" nog reuze mee. Maar die drempel is al heel lang niet verhoogd. Daar is jarenlang op gewacht. Als wij nu eventueel nog jaren langer zouden wachten, of op hoelang de ATR erover doet, dan zou dat voor die ondernemers niet het probleem zijn. Van de gevolgen van een nieuwe wet of een nieuwe inroepbevoegdheid zeggen we: kijk daarbij nou eens goed naar wat je doet. En ik snap dat het dit proces eventueel iets kan vertragen, maar ik denk dat we goed moeten kijken naar wat de gevolgen zijn van deze extra inroepbevoegdheid voor de ACM.

De heer **Van der Lee** (PRO):
Tja, ik moet het daarmee doen, maar ik vind het heel merkwaardig. Want de heer Kisteman staat altijd te roepen van "de lasten, die administratieve lasten moeten omlaag, omlaag, omlaag!" En nu kan het, concreet en snel, en is hij degene die daar een vertraging in gaat veroorzaken. Dat lijkt me zonde. Ik zou hem dus vragen om daar nog even over na te denken voordat we gaan stemmen. En misschien is die motie gewoon in te trekken of aan te houden.

De heer **Kisteman** (VVD):
Het betekent niet dat we, als we vandaag ergens drie regels kunnen laten verwijderen, er overmorgen weer zes moeten toevoegen. Daarom zeggen wij: kijk hier nou eens goed naar en ga niet over één nacht ijs; doe nog even dat laatste stukje. De heer Bushoff gaf al aan dat hij bijna alles had gedaan, behalve dit voorleggen aan de ATR. Het is dus niet heel erg gek dat wij dat voorstellen.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Kisteman. Dan kijk ik naar de heer Schoonis, of hij nog behoefte heeft aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Mevrouw Nanninga, namens de fractie van JA21? Ga uw gang.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Dank u wel, voorzitter. Als geboren en getogen Amsterdammer — mijn vader is van dezelfde generatie en is in dezelfde wijk opgegroeid als Cruijff, in De Meer, en ik één buurt verder — weet ik er ook nog wel eentje: "Voordat ik een fout maak, maak ik de fout niet." Dat is er ook eentje van Cruijff. We gaan van een Rijnlands model naar een Oost-Duits model, als we niet uitkijken. Maar nu even serieus. De Raad van State heeft de noodzaak van een economie-brede bevoegdheid onvoldoende aangetoond geacht. De reikwijdte is onevenredig breed, de gevolgen zijn onvoldoende onderzocht. En ja, de Staat moet kunnen optreden tegen marktmacht, maar een nieuwe bevoegdheid moet wel aantoonbaar nodig zijn, en gedefinieerd en begrensd. Dat is hier niet het geval.

En dan de minister. Daarmee hebben we de hele middag het rapport-Wennink besproken. Dat ging over regeldruk, dat ging over start-ups en scale-ups. Ik heb van iedereen in dit huis hele bezorgde geluiden gehoord over start-ups en scale-ups. Ik heb het gevoel dat de heer Bushoff er inhoudelijk heel goed in zit, dus dat hij het best begrijpt, maar hij een beetje speelt alsof hij niet begrijpt dat we het hier over een hele andere categorie hebben. Overnames en mergers zijn van veel meer belang voor het leven en overleven van deze categorie bedrijven. Deze wet is daarvoor veel rampzaliger dan de normale ACM-toetsing voor de grotere bedrijven.

Ik ga mijn fractie dan ook, met respect en dank voor het vele werk dat erin gestoken is — dat wil ik ook wel gezegd hebben — adviseren om dit niet te steunen. Wij staan wel onder de motie-Bühler, zodat de wet, mocht dit slechte, onhandige wetsvoorstel het halen, met deze motie hopelijk toch iets minder vervelend wordt.

Voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Nanninga. Daarmee zijn we aan het einde van de tweede termijn van de Kamer gekomen. Ik heb begrepen dat een schorsing van tien minuten voor het voorbereiden van de appreciatie van de moties en de beantwoording van de vragen voldoende is, dus ik schors de vergadering tot iets over 22.30 uur.

De vergadering wordt van 22.22 uur tot 22.33 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik hervat de vergadering. Aan de orde is het Voorstel van wet van het lid Bushoff tot wijziging van de Mededingingswet in verband met de uitbreiding van het concentratietoezicht, de Wet inroepbevoegdheid ACM. Aan de orde is de tweede termijn. Ik begin bij de heer Bushoff, als initiatiefnemer van dit wetsvoorstel.

De heer **Bushoff** (PRO):
Dank u wel, voorzitter. Er zijn geen verdere vragen aan mij gesteld. Ik dank alle leden voor het leuke debat. Ik heb ervan genoten. Ik heb zo nog een kort slotwoord dat ik nog wil uitspreken, maar ik begin met de appreciatie van twee moties. De eerste twee moties, van de heer Van der Lee en van mevrouw Bühler, gaan over de wet nadat die, in theorie, zou zijn aangenomen door de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. Op dat moment zou de wetsbehandeling uit mijn handen zijn. Het is echt aan de minister om die moties te appreciëren, dus om die reden laat ik de eerste twee moties bij de minister. Die gaan namelijk echt over het moment dat de wet uit mijn handen is en in handen van de minister is.

De laatste twee moties gaan wel echt over de wetsbehandeling zelf en hoe die voort te zetten. Daar wil ik wel een oordeel over vellen, omdat het logisch is dat de indiener een oordeel velt over moties die de wetsbehandeling betreffen. Het zal misschien geen verrassing zijn, want we hebben er uitvoerig over gesproken en ik ga het debat niet opnieuw doen, maar onder verwijzing naar het debat wil ik beide moties ontraden. We hebben echt heel goed geluisterd naar het veld. Daaruit is voortgekomen dat we hier in de Kamer een heel gebalanceerd voorstel hebben neergelegd, dat mede met adviezen van de ACM, mede met adviezen van de minister en aan de hand van amendementen van de Kamer nog beter in balans gebracht kan worden. Ik denk dat deze moties daar geen goed aan doen en dat hetzelfde doel op een betere manier bereikt kan worden met een invoeringstoets en een evaluatie. Onder verwijzing naar wat ik heb gezegd in de rest van het debat, ontraad ik dus de moties op stukken nrs. 18 en 19.

Voorzitter. Als u mij toestaat om nog een halve minuut van uw tijd te nemen, wil ik de Kamer nogmaals enorm bedanken voor het debat over dit wetsvoorstel. Hoewel er soms tegengestelde visies zijn — dat hoort ook in een parlementaire democratie; soms leven er over de uitvoering andere opvattingen — heb ik wel het gevoel gehad dat het echt een leuk, inhoudelijk debat was in de Kamer. Daar hou ik van, want dat hoort bij onze parlementaire democratie. Dat is iets wat we moeten koesteren, om verschillende argumenten en tegengestelde visies aan elkaar te spiegelen en ons soms misschien wel te laten overtuigen door het idee van een ander. Ik denk dat het product dat we vandaag hebben, een heel mooi product is van elkaar af en toe weten te vin-

den op het nóg beter maken van voorstellen die hier in de Kamer liggen. Zo hoort het te werken: dat je goed naar elkaar luistert, het soms niet met elkaar eens wordt en soms kijkt naar waar je elkaar wel op kunt vinden. Ik denk dat precies dat vandaag gelukt is. Het resultaat daarvan is dat er een wet ligt, met mogelijk straks een aantal aanpassingen, waardoor de wet dan nog beter in balans is. Ik hoop dan ook op brede steun vanuit de Kamer. Mocht er brede steun in deze Kamer zijn, dan zou ik de wet met heel veel plezier verder brengen in de Eerste Kamer.

Dank jullie wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Bushoff, voor de beantwoording. Je ziet het pas als je het doorhebt. We hebben gezien dat u op een zeer eloquente wijze uw wet hier heeft kunnen verdedigen. Dus dank u wel daarvoor. Het woord is aan mevrouw Herbert, de minister.

Minister **Herbert**:
Ik vind het bijna jammer, voorzitter, dat ik hier nu nog het woord moet nemen na deze prachtige afsluitende woorden van meneer Bushoff, waar ik me alleen maar bij kan aansluiten.

Ik heb nog één vraag openstaan, van mevrouw Bühler. Ja, ik kan aan mevrouw Bühler toezeggen om de effectiviteit regeldruk, rechtszekerheid én het investeringsklimaat in de evaluatie van de wet mee te nemen.

Dan zijn er twee moties die ik inderdaad vanuit mijn rol als minister en daarmee verantwoordelijke voor de uitvoering van de wet wil appreciëren.

De motie-Van der Lee op stuk nr. 16 geef ik graag oordeel Kamer. In mijn toelichting heb ik net volgens mij al verteld hoezeer ik de gedachte steun.

Hetzelfde geldt voor de motie-Bühler c.s. op stuk nr. 17, die ik ook graag oordeel Kamer geef. Die motie gaat over het openbaar consulteren van de leidraad. Ik heb er alle vertrouwen in dat daar iets goeds uitkomt.

Mijn aanname is dat de moties-Kisteman, op stuk nr. 18 en stuk nr. 19, gelet op de toelichting van meneer Bushoff niet door mij geappreciëerd worden, omdat deze gaan over het initiatiefwetsvoorstel.

De **voorzitter**:
Ik denk dat uw aanname klopt, want ik zie ook geen reactie vanuit de Kamer. Ik dank u zeer.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
De stemming over de moties is op 22 september, maar ik zie dat de heer Van der Lee nog iets wil zeggen.

De heer **Van der Lee** (PRO):
Het lijkt me heel goed om voortvarend door te gaan met de behandeling van het wetsvoorstel. Daarvoor zijn stemmingen nodig, maar die zijn nu heel laat voorzien, omdat wij te maken hebben met Prinsjesdag en de Algemene Beschouwingen. Ik zou u als voorzitter willen verzoeken om de stemming volgende week dinsdag te houden.

De **voorzitter**:
Ik kijk even naar de Kamer om te kijken of daar bezwaar tegen is.

De heer **Kisteman** (VVD):
Ik snap de haast van de heer Van der Lee, maar dit gaat wel heel snel. Mijn voorstel zou zijn om volgende week dinsdag te stemmen over de amendementen en de moties en dan in de week na Prinsjesdag, dus dat is over drie weken, te stemmen over de wet. Dan hebben we ook de tijd om te kunnen bekijken wat de gevolgen zijn van de amendementen. Volgens mij is er ook een commissie geweest die het advies heeft gegeven om dit uit elkaar te trekken. Ik neem aan dat de indiener wil dat we dat proces volgen en er de tijd voor nemen. Ik kijk vooral naar de indiener; laten we deze wetsbehandeling goed voortzetten. Dus volgende week stemmen over de amendementen en de moties en dan in de week na Prinsjesdag — volgens mij stemmen we dan weer — over de wet.

De **voorzitter**:
Ik kijk even naar de Kamer, want meneer Van der Lee heeft voorgesteld om al aanstaande dinsdag het hele pakket in stemming te brengen. De heer Kisteman zegt: aanstaande dinsdag wel stemmen over de moties en de amendementen, maar pas op 22 september over de wet.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Steun voor het voorstel van de heer Kisteman.

De heer **Schoonis** (D66):
Ik sta aan de kant van de heer Van der Lee.

Mevrouw **Bühler** (CDA):
Er zijn moties en amendementen ingediend. Ik denk dat we het proces zorgvuldig moeten doorlopen en checken wat er uit de stemmingen over de moties en de amendementen komt. Ik wil het proces niet vertragen, maar eigenlijk steunen en verbeteren.

De **voorzitter**:
Maar daarmee kiest u dus ...

Mevrouw **Bühler** (CDA):
Excuseer. Ik steun het voorstel van de heer Kisteman.

De heer **Prickaertz** (PVV):
Ja, voorzitter, beetje dubbel. Ik denk dat we eigenlijk gewoon kunnen overgaan tot stemmen, zowel over de moties als over de amendementen en daarachteraan over de wet zelf.

De **voorzitter**:
Ik constateer dat er voor beide voorstellen geen meerderheid is in de Kamer. Daarmee vallen we gewoon terug op het voorstel dat er lag, dus stemming op 22 september.

De heer **Van der Lee** (PRO):
In dat geval geef ik mij gewonnen en volg ik graag het voorstel van de heer Kisteman, dus dat we wel stemmen over de amendementen en de moties. Dat geeft al wel duidelijkheid ...

De **voorzitter**:
Ik snap wat u zegt. Dus dan gaan we aanstaande dinsdag stemmen over de moties en de amendementen en dan stemmen we op 22 september over de wet. Meneer Kisteman, u heeft nu uw zin gekregen.

De heer **Kisteman** (VVD):
Amendementen en moties. Dat was mijn voorstel.

De **voorzitter**:
Dat is precies wat ik zei: we stemmen aanstaande dinsdag over de amendementen en de moties, en dan op 22 september over de wet. Ja? Oké.

Ik dank de minister voor haar adviserende rol. Ik dank nogmaals de initiatiefnemer voor zijn wijze van beantwoording en ik dank de aanwezige Kamerleden.